

PLAN ORGANIZOWANIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W GMINIE ŁAPY

Łapy, styczeń 2023 r.

SPIS TREŚCI:

I. Wstęp	2
II. Mapa zasobów i potrzeb	3
1. Charakterystyka gminy	3
2. Zasoby instytucjonalne gminy Łapy	4
3. Organizacje pozarządowe działające na terenie miasta i gminy Łapy wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych	6
4. Potrzeby i potencjał lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych	8
5. Diagnoza potrzeb i potencjałów społeczności lokalnej w gminie Łapy przeprowadzona w roku 2022 na podstawie anonimowych ankiet w formie tradycyjnej oraz online w ramach OSŁ	13
6. Metryczka – charakterystyka badanych respondentów	14
III. Cele i zadania	39
1. Cele główne założone do realizacji	39
2. Komponenty OSŁ	39
IV. Zakreślenie długofalowych kierunków oraz narzędzi i form budowania potencjału społeczności	41
1. Planowane etapy OSŁ	41
V. Zespół OSŁ	43
1. Partnerzy	43
2. Rola i znaczenie wolontariatu w OSŁ	46
3. Kalendarz wydarzeń lokalnych w roku 2023	49
VI. SWOT- Ryzyka	53
1. Podsumowanie	53
VII. Zakończenie	55

I. Wstęp

W planowaniu OSŁ ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych do dokumentu kluczowy, a jej przepisy są uwzględnione w całości z priorytetowym traktowaniem przepisów:

- Art. 2 - w myśl którego planowana jest współpraca z potencjalnymi dostawcami usług społecznych, przede wszystkim z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej
- Art. 4-7 - w zakresie gotowości do rozwinięcia niniejszego Planu na potrzeby przyszłych prac planistycznych i legislacyjnych w zakresie prawa lokalnego wskazanego w ustawie.
- Art. 20 - w zakresie struktury i zawartości niniejszego opracowania
- Art. 27. w zakresie zapewnienia komplementarności OSŁ z zadaniami organizatora usług społecznych
- Art. 29. w zakresie zapewnienia komplementarności OSŁ z zadaniami koordynatora indywidualnych planów usług społecznych
- Art. 31. w zakresie zapewnienia komplementarności OSŁ z zadaniami organizatora pomocy społecznej
- Art. 32 - w zakresie spójności niniejszego planu z zadaniami organizatora społeczności lokalnej określonymi przez ustawę

Operacyjnym celem tego dokumentu jest określenie zasad i sposobów organizowania działań wspierających o charakterze samopomocowym, sąsiedzkim i wolontaryjnym.

Plan OSŁ zakłada, że "...organizowanie społeczności lokalnej to forma profesjonalnego działania ukierunkowanego na wywoływanie trwałych, pozytywnych zmian społecznych. OSŁ można traktować jako kwalifikowaną, zintegrowaną usługę społeczną o charakterze

środowiskowym, składającą się z wielu sekwencyjnych działań prospołecznych o określonych, mierzalnych parametrach, a równocześnie przystosowanych do lokalnych uwarunkowań.

W pierwszej kolejności usługa organizowania społeczności lokalnej jest adresowana do społeczności znajdujących się w najtrudniejszym położeniu: marginalizowanych i zagrożonych społecznym wykluczeniem. Adresatami OSŁ mogą być jednak także inne społeczności.¹

Organizowanie społeczności lokalnej to długofalowy proces, który jest realizowany według określonego schematu (cyklu), powtarzanego do momentu ukształtowania się określonych struktur będących w stanie działać samodzielnie w kierunku dalszego rozwoju danej społeczności. Na cykl składa się sześć etapów, które należy uwzględniać zarówno w ramach pracy ze społecznością terytorialną, jak i ze społecznościami (grupami) kategoryjnymi.

Są to:

1. Diagnoza środowiskowa.
2. Wybór podmiotu działania i rozpoznanie jego potrzeb oraz potencjału.
3. Poznawanie ludzi/institucji/organizacji – pozyskiwanie sojuszników.
4. Tworzenie planu i struktury działania/zmiany.
5. Realizacja zaplanowanych działań.
6. Monitorowanie i ocena efektywności działania.

II. Mapa zasobów i potrzeb

1. Charakterystyka gminy

Gmina Łapy obejmuje powierzchnię 128 km² i położona jest w województwie podlaskim, w północno-wschodniej Polsce. Województwo podlaskie graniczy z trzema województwami: warmińsko-mazurskim, mazowieckim i lubelskim. W układzie administracyjnym Gmina Łapy zajmuje środkowy fragment województwa podlaskiego i należy do powiatu białostockiego

¹ „Model środowiskowej pracy socjalnej/organizowania społeczności lokalnej”; Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL; Warszawa 2014

ziemskiego, na który składa się 15 gmin posiadających zróżnicowany potencjał gospodarczy i warunki naturalne. Gmina Łapy jest jedną z 9 gmin powiatu białostockiego o charakterze miejsko- wiejskim. Gmina Łapy od północy graniczy z gminą Choroszcz, od wschodu z gminą Turośń Kościelna i Suraz, od zachodu z gminą Sokoły, natomiast od południa z gminą Poświętne. Siedzibą władz administracyjnych powiatu jest Białystok. Obszar gminy obejmuje powierzchnię 12 765 ha (128 km²), co stanowi ok. 0,63% powierzchni województwa podlaskiego i ok. 4,29% powierzchni powiatu białostockiego. W granicach administracyjnych gminy znajduje się miasto Łapy o powierzchni 1214 ha (12,14 km²) i 24 wsie o łącznej powierzchni 11 551 ha (115,51 km²). Obszar miasta stanowi 9,51% powierzchni gminy.

Miasto Łapy położone jest w odległości około 20 km na zachód od Białegostoku, około 70 km od granicy z Białorusią i niespełna 150 km od Warszawy. Gmina znajduje się w rozwidleniu dwóch głównych dróg krajowych: S8 Warszawa – Białystok oraz S19 Białystok – Lublin. Bezpośrednio przez miasto przebiega główna linia kolejowa Rail Baltica – trasa E75 stanowiąca europejski korytarz o priorytetowym znaczeniu łączący Warszawę z Kownem, Rygą, Tallinem i Helsinkami. Wsie wchodzące w skład Gminy Łapy stanowią jednocześnie jej sołectwa, z wyjątkiem dwóch wsi (Uhowa i Gąsówki Starej), z których zostały wydzielone po dwa sołectwa: Uhowo I i Uhowo II oraz Gąsówka Stara i Gąsówka Stara Kolonia. Zatem sieć osadniczą w gminie tworzą: miasto Łapy i 26 sołectw: Bokiny, Daniłowo Duże, Daniłowo Małe, Gąsówka Stara, Gąsówka Stara Kolonia, Gąsówka Oleksin, Gąsówka Osse, Gąsówka Skwarki, Gąsówka Somachy, Łapy – Dębowina, Łapy – Kołpaki, Łapy – Korczaki, Łapy – Łynki, Łapy – Pluśniaki, Łapy – Szofajdy, Łupianka Nowa, Łupianka Stara, Płonka Kościelna, Płonka Kozły, Płonka – Matyski, Płonka Strumianka, Roszki Włodki, Roszki Wodźki, Uhowo I, Uhowo II, Wólka Waniewska.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 31 grudnia 2021 roku, gminę Łapy zamieszkuje 21 464 mieszkańców, z czego 51,4% stanowią kobiety, a 48,6% mężczyźni.

2. Zasoby instytucjonalne gminy Łapy

Instytucje znajdujące się na terenie miasta i gminy, działające w obszarze polityki społecznej i rozwiązujące dane problemy.

Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

Wśród nich należy wymienić:

Urząd Miejski w Łapach

Centrum Usług Społecznych w Łapach

Środowiskowy Dom Samopomocy

Inkubator Przedsiębiorczości w Łapach

Klub Integracji Społecznej w Łapach

Centrum Integracji Społecznej PRZYSTAŃ w Łapach

Dom Kultury w Łapach

Biblioteka Publiczna oraz 3 Filie Biblioteczne na wsiach Daniłowo, Płonka Kościelna, Uhowo

Ośrodek Kultury Fizycznej w Łapach

1 żłobek

2 przedszkola publiczne

8 szkół podstawowych; w tym 2 niepubliczne,

I Liceum Ogólnokształcące oraz Zespół Szkół Mechanicznych

Świetlica Socjoterapeutyczna „Świat w kolorach”

Dzienny Dom Senior +

Powiatowy Urząd Pracy, Filia w Łapach

Komisariat Policji w Łapach

Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza Nr 5 PSP w Łapach

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łapach (szpital, przychodnie, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy)

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Lokalny Zespół Interdyscyplinarny

3. Organizacje pozarządowe działające na terenie miasta i gminy Łapy wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych:

Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Impuls”, Fundacja Vita Familiae, Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”, „Biznes Inkubator” Fundacja Rozwoju Przedsiębiorstw i Przedsiębiorczości, Stowarzyszenie Sportowo – Edukacyjne „Petrus”, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Łapach, Łapskie Towarzystwo Regionalne im. Ppłk. Stanisława Nilskiego – Łapińskiego, Stowarzyszenie Edukacyjne „Łapska Dwójka”, Stowarzyszenie „Kul-turysta”, Klub Sportowy „Pogoń” Łapy, Stowarzyszenie Przyjaciół Osse, Stowarzyszenie Szkoła Bez Barrier w Łapach, Stowarzyszenie Fabryka Rozwoju Lokalnego, Klub Sportowy „Husaria Łapy”, Klub Sportowy „Minotaur”, Ochotnicza Straż Pożarna w Łapach, Ochotnicza Straż Pożarna Łapy-Dębowa, Łapskie Towarzystwo Rowerowe „Peleton”, Stowarzyszenie „Nasza Przestrzeń”, Proekona Nadnarwiańskie Stowarzyszenie Społeczno – Ekologiczne, Europejskie Forum Inicjatyw Euroidea, Łapski Ogólniak, Międzynarodowy Klub Żeglarski „Ref” Łapy, Uczniowski Klub Sportowy „Olimp LO Łapy”, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich – Dekanat w Łapach, Uczniowski Klub Sportowy im. Waldemara Kikolskiego, Zrzeszenie Producentów Mleka „Awissa”, „Społem” Powszechna Spółdzielnia Spożywców, Bank Spółdzielczy w Łapach, Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Łapach, Spółdzielczy Zakład Usługowy Kółek Rolniczych, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kolejarz”, Spółdzielnia Mleczarska w Łapach, Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka”, Stowarzyszenie Uczniowski Klub Sportowy NAREW Łapy, Stowarzyszenie Uczniowski Klub Sportowy ŁAPA.

Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowościach:

Bokiny, Łapy, Łupianka Stara, Uhowo, Daniłowo Duże, Płonka Kościelna, Łapy-Dębowa

Koła Gospodyń Wiejskich:

Koło Gospodyń Wiejskich "Szeroka Struga" w Łapach Pluśniakach

Koło Gospodyń Wiejskich „Uho-wianki” w Uhowie

Koło Gospodyń Wiejskich "Łupianka na obcasach" w Łapach Dębowinie

Koło Gospodyń Wiejskich w Łapach Korczakach "Koło Marysieńka"

Koło Gospodyń Wiejskich w Roszkach-Wodźkach "Wodźkowianki"

Stowarzyszenie "Koło Gospodyń Wiejskich w Łupiance Starej" Łupianka Stara

Kościóły w Gminie Łapy

Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętego Krzyża w Łapach

Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Piotra i Pawła w Łapach

Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Łapach (Osse)

Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła w Płonce Kościelnej

Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Bokinach

Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Poświętnem

Kościół filialny pw. św. Maksymiliana M. Kolbego w Daniłowie Dużym

Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha BM w Uhowie

Sektor prywatny

Na koniec grudnia 2019 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, dla których teren Gminy Łapy jest głównym miejscem wykonywania działalności gospodarczej wynosiła 1844 podmiotów, w tym 1804 w sektorze prywatnym.

Na koniec 2019 roku na terenie Miasta i Gminy Łapy było 1547 podmioty – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą posiadały aktywny wpis w Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej.

Z ogólnej liczby podmiotów gospodarczych – osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, dla których głównym miejscem prowadzenia działalności jest Gmina Łapy

najwięcej prowadzi działalność gospodarczą w przedmiocie handlu i naprawy pojazdów samochodowych oraz w budownictwie - 341 wg. stanu na koniec grudnia 2019 r.²

4. Potrzeby i potencjał lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych³

Ogólną cechą usług społecznych świadczonych na terenie gminy Łapy jest raczej pozytywna ocena jakości samych usług przy niewystarczającej ich dostępności, co wynika z braków w strategii komunikacji, zasobach oraz infrastrukturze. Wiele problemów posiada charakter systemowy – występuje w powiązaniu z innymi zagadnieniami, dlatego ważnym jest, żeby postrzegać je jako element sieci i w podobny sposób podchodzić do analizy i wdrażania wniosków oraz rekomendacji, poprzez patrzenie na wiele obszarów jednocześnie. Ze względu na potrzebę zwiększenia dostępności usług społecznych, usprawnienie transportu zbiorowego wysuwa się na jedną z kluczowych rekomendacji. Luki transportowe nie są tylko powodem niewygody, ale przyczyniają się też do upośledzenia zdrowia publicznego i generują koszty społeczne poprzez ograniczenie dostępu do kluczowych usług. Mieszkańcy w tym celu zarekomendowali uruchomienie połączeń autobusowych na linii Osse–Łapy–Uhowo oraz pomiędzy centrum Łap a południową stroną miasta. Zrozumiałym jest fakt, że transport publiczny jest kosztowny, dlatego rekomenduje się wnioskowanie o dostępne programy, które oferują wsparcie finansowe dla JST w organizacji transportu zbiorowego. Warto także rozważyć rozwiązania niskokosztowe, np. zorganizowanie busa, który nie kursowałby na co dzień, lecz w ramach transportu zorganizowanego na większe wydarzenia kulturalne, które cieszyłyby się popularnością.

Kolejnym aspektem związanym z dostępnością usług społecznych jest proaktywna komunikacja instytucji z mieszkańcami oraz wzmocnienie wszelkich oznak zrzeszania się dla wspólnego dobra, aktywności obywatelskiej i kulturalnej, a nawet po prostu sąsiedzkiej i towarzyskiej. Utworzenie CUS jest okazją do tego, aby poprawić jakość komunikowania oferty różnych instytucji i przełamywać stereotypy związane z korzystaniem z tej oferty, zapewniając jednocześnie odpowiedni standard dyskrecji.

² Dane na podstawie „Raportu o stanie gminy Łapy za rok 2019”

³ Według przeprowadzonej diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej gminy Łapy w zakresie usług społecznych. Raport przygotowany przez firmę Swarmcheck.

Usprawnienie komunikacji przedstawicieli instytucji społecznych z mieszkańcami wyłania się jako rekomendacja w każdym z badanych z obszarów. Poprawy wymaga także proces informowania o usługach, udzielania odpowiedzi oraz kiedy jest to wskazane, świadczenia usług online oraz telefonicznie.

Badani wskazali dwa dominujące przyczyny problemów społecznych – problem uzależnień, wśród których najczęstszym jest alkoholizm, oraz problem bezrobocia. Między nimi często zachodzi efekt błędnego koła, gdyż jako podstawowa przyczyna uzależnienia wskazywane jest bezrobocie a jako podstawowa przyczyna bezrobocia – uzależnienia. Te ostatnie są przedstawiane jako pierwsza, a bezrobocie jako druga w kolejności przyczyna popadania w ubóstwo, wykluczenia społecznego, bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Problem uzależnień często idzie w parze z przemocą domową, co w połączeniu z niesamodzielną ekonomiczną ofiary utrudnia wydostanie się z toksycznej relacji.

Programy i instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem problemom uzależnień, w obliczu niskiego budżetu i braku wiary mieszkańców, nie prowadzą do realnej zmiany. Zwiększenie budżetu programów i instytucji zorientowanych na przeciwdziałanie problemowi uzależnień wydaje się więc być najlepszą rekomendacją w tym zakresie. Z uwagi na skalę i powagę tego problemu, które wyszły na jaw w wynikach badań, powinien być to priorytet dla reformy systemu pomocy społecznej w gminie Łapy. Należy dokonać przeglądu i oceny wszystkich wysiłków obecnie podejmowanych w tym zakresie przez Gminę (programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, wsparcia dla klubów abstynenckich, dostępnej pomocy psychologicznoterapeutycznej, przeciwdziałania bezrobociu etc.) oraz sformułować strategię ich uspołnienienia i dofinansowania. Warto również rozważyć realizację kampanii społecznej mającej na celu uświadamianie mieszkańców, że problem uzależnień i patologię z nim związane nie są zjawiskami normalnymi – należy i można im przeciwdziałać. Ważnym elementem rozwiązywania tego problemu mógłby stać się Punkt Poradnictwa Specjalistycznego – instytucja oferująca poradnictwo psychologiczne i rodzinne dla osób i rodzin, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany przez nie dochód.

Działalność Punktu powinna przyczynić się do podniesienia jakości i dostępności wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego w gminie, które są obecnie niewystarczające, szczególnie w kontekście skali zapotrzebowania na tego typu wsparcie u dzieci i młodzieży. Dzieci i młodzież potrzebują ponadto wsparcia w wymiarze dydaktycznym, ze względu na sytuację spowodowaną nauczaniem zdalnym podczas pandemii COVID-19. Możliwość poprawienia trudnej sytuacji życiowej zagwarantowałby też projekt mieszkań chronionych, przeznaczonych dla osób pełnoletnich, które ze względu na sytuację życiową potrzebują wsparcia, lecz nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki. Mieszkania takie należy rozlokować w całej gminie, aby uniknąć stygmatyzacji danej dzielnicy.

Kluczowym obszarem rekomendacji jest wspomnienie personelu w podniesieniu kompetencji komunikacyjnych oraz z zakresu obsługi klienta. W sektorach takich jak opieka zdrowotna czy pomoc społeczna wskazana jest psychoedukacja i coaching w kierunku radzenia sobie ze stresem i empatycznej komunikacji, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

Należy też wdrażać profilaktykę przeciwdziałającą wypaleniu zawodowemu oraz realizować kursy i szkolenia dla kadry kierowniczej i HR w celu zmian w organizacji pracy i komunikacji z pracownikami dla zredukowania poziomu stresu. Łąpy określane są przez niektórych młodych mieszkańców jako „sypialnia Białegostoku” i wydaje się, że nie są w stanie uniknąć tego losu. Białystok jest zbyt blisko, żeby Łąpy mogły stworzyć wystarczającą alternatywę dla młodych ludzi. Gmina powinna raczej postawić na oferowanie jak najlepszych warunków mieszkaniowych poprzez konkurowanie niższymi kosztami życia i bliskością przyrody, w ten sposób starając się zatrzymać odpływ młodych ludzi.

Uczestnicy konsultacji społecznych jednoznacznie uznali, że Łąpy charakteryzują się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi. Gmina powinna wykorzystać fakt, że znajduje się w niej część Narwiańskiego Parku Narodowego, dzięki czemu przejeżdża przez nią wielu turystów. Aby zwiększyć dostępność wiedzy o tym terenie, rekomendowane jest stworzenie zintegrowanego, przejrzystego i systematycznie aktualizowanego systemu informacji turystycznej online. W tym momencie głównym problemem w wykorzystaniu potencjału przyrodniczego są jednak braki infrastrukturalne. Brakuje wyznaczonych miejsc, gdzie można się zatrzymać na trasie – ławek, zadaszeń, stojaków na rowery. Jest to problem zarówno dla

mieszkańców, jak i turystów. Uczestnicy konsultacji społecznych bardzo entuzjastycznie zareagowali na pomysł stworzenia parku na „Sosence”. Miejsce to już teraz jest bardzo popularne wśród mieszkańców, ale brakuje tam ławek, ścieżek, koszy na śmieci czy miejsc na grilla.

Mieszkańcom szczególnie zależy na przywróceniu zieleni w centrum miasta oraz na renowacji okolic cmentarza, wyznaczeniu tam alei spacerowej, zakupieniu ławek oraz koszy na śmieci i posadzeniu większej liczby drzew.

Pojawił się również pomysł zazielenienia nowego centrum przesiadkowego. Mieszkańcy chcą aktywnie pomagać w poprawie jakości środowiska.

Ważnym wnioskiem jest możliwość związania większej liczby miejsc pracy zarobkowej, jak również większej liczby godzin pracy wolontaryjnej, z obszarem środowiska naturalnego.

Ogólnie rzecz biorąc, liczba i charakter przestrzeni wspólnych w gminie Łapy (np. parków i skwerów czy świetlic) jednoznacznie łączona jest przez mieszkańców nie tylko z rekreacją i kulturą, ale również z jakością życia rodzinnego. W tym kontekście dotkliwy jest także brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego. Warto byłoby uruchomić zajęcia zorganizowane, gdzie uczyć się czegoś lub robić coś razem mogłyby całe rodziny lub pary rodzic–dziecko. Taką funkcję mogłoby pełnić Inspiratorium Aktywności Społecznej. Powinno ono jednocześnie zadbać o synergię pomiędzy różnymi instytucjami działającymi na terenie gminy, współpracę przy projektach międzyinstytucjonalnych, udostępnianie przestrzeni do prowadzenia zajęć w godzinach wieczornych, komunikację międzypokoleniową, a także przeciwdziałanie izolacji społecznej wywołanej pandemią.

Kolejną zaproponowaną instytucją był Klub Wolontariusza, który miałby za zadanie szkolić wolontariuszy efektywnie działających na rzecz społeczności, m.in. wspierając osoby starsze, dzieci i młodzież oraz animując istniejące kręgi samopomocy i wsparcia sąsiedzkiego.

Wolontariat mógłby być także otwarty dla aktywnych seniorów chcących zagospodarować swój czas na rzecz wspólnoty.

Jeszcze inną propozycją jest powołanie Klubu Liderów Społecznych, które mogłoby być okazją, aby dać młodym ludziom oraz doświadczonym seniorom możliwość decydowania o lokalnej

rzeczywistości. Klub oferowałby małe granty (i wsparcie w ich zdobywaniu) o wartości kilku tysięcy złotych na realizację własnych pomysłów na rzecz pozytywnych zmian społecznych.

Ważną do wykorzystania szansą na zmianę w krajobrazie kulturalnym jest otwarcie Domu Kultury w Łapach w nowej lokalizacji, co daje szansę na odpowiednie działania promocyjne przybliżające ofertę kulturalną mieszkańcom. W kontekście życia kulturalnego wskazuje się na potrzebę przeciwdziałania centralizacji życia kulturowego i związanej z tym nierówności dostępu do kultury. W miarę możliwości powinno się dbać o rozwijanie oferty kulturalno-edukacyjnej dostępnej w wiejskich domach kultury oraz szkołach podstawowych oddalonych od centrum miasta, a w zastępstwie oferować transport zbiorowy do usług dostępnych w centrum miasta. Należy także uczulić personel placówek edukacyjnych i kulturalnych, że osoby starsze lub niepełnosprawne mogą chcieć skorzystać z zajęć ogólnodostępnych oraz w jaki sposób należy im udzielić w tym asysty oraz uwagi w komunikacji. Dla decyzji o pozostaniu w Łapach oraz o założeniu rodziny kluczowe są perspektywy zawodowe. Sytuacja ekonomiczna jest najważniejszym czynnikiem decydującym o chęci posiadania dzieci.

W tym zakresie rekomenduje się kontynuację działań mających na celu rozwijanie świadomości młodych ludzi dotyczącej oferty Ośrodka Przedsiębiorczości i Inkubatora Przedsiębiorczości. Potrzebne są też działania informujące o stażach i praktykach możliwych do realizowania na terenie gminy. Wskazano także na szansę promocji Łap jako miejsca, w którym dobrze się mieszka i pracuje zdalnie. Warto ułatwiać mieszkańcom otwieranie działalności w zakresie nowoczesnych usług wykorzystujących technologie cyfrowe i nieograniczające się do rynku lokalnego poprzez dedykowane programy wsparcia oraz wygospodarowanie przestrzeni coworkingowej ze stabilnym dostępem do Internetu. Potrzebne są działania mające na celu wsparcie rodzin w newralgicznych momentach życia, takich jak narodziny dziecka. Mieszkańcy dobrze oceniają jakość opieki w lokalnych żłobkach i przedszkolach, jednak zauważalny jest problem z ich dostępnością – niewystarczająca liczba bezpłatnych miejsc w tych placówkach oraz utrudniony dojazd do nich

Dla usprawnienia systemu pieczy zastępczej potrzebne jest silniejsze wsparcie specjalistyczne w postaci konsultacji psychologicznych oraz prawnych, wsparcie wychowanków w zakresie zdobycia mieszkania po wyjściu z rodziny zastępczej, a także sprawna współpraca pomiędzy MOPS-em a Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.

Zauważalne są też braki w edukacji seksualnej, będącej istotnym elementem świadomego planowania rodziny. Należy zapewnić szeroki dostęp do edukacji seksualnej opartej na rzetelnej i aktualnej wiedzy naukowej przez ekspertów spoza szkoły. Wskazano także, że pracę nad normalizacją edukacji seksualnej warto zacząć od pokolenia rodziców, gdyż w sferze publicznej krąży na ten temat wiele nieporozumień i fałszywych informacji. Pożądanym stanem byłoby stworzenie przestrzeni do dialogu społecznego, gdzie można bezpiecznie rozmawiać, nawet o tematach wstydlivych, w duchu wzajemnego szacunku i empatii do uczestników. W innym wypadku młodzi dorośli, którzy nie czują w łapach miejsca dla siebie, będą opuszczać gminę.

Tym samym należy podkreślić przywódczą rolę przedstawicieli lokalnych społeczności i instytucji, którzy nadają ton i dbają o kulturę spotkań publicznych, oraz potrzebę ich wysokich kompetencji komunikacyjnych.

5. Diagnoza potrzeb i potencjałów społeczności lokalnej w gminie Łapy przeprowadzona w roku 2022 na podstawie anonimowych ankiet w formie tradycyjnej oraz online w ramach OSŁ.

Diagnoza potrzeb i potencjałów to badanie społeczności lokalnej, którego celem jest poznanie potrzeb, oczekiwań i trudności związanych z jakimiś określonymi zagadnieniami. Badanie to umożliwi zdobycie rzetelnej wiedzy oraz dostarcza argumentów do dyskusji. Stanowić może podstawę do dobrego planowania działań.

Diagnoza wpisuje się w projekt Centrum Usług Społecznych w Łapach realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020, realizowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Osi Priorytetowej: II – Efektywnych polityk publicznych dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działania: 2.8. Rozwoju usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym).

Diagnoza zakłada przeprowadzenie badań określających potrzeby i potencjał lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych. Przez usługi społeczne należy rozumieć działania spełniające warunki zdefiniowane w art. 2. ust. 1. Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Wskazano 14 typów usług społecznych: 1. politykę prorodziną, 2. wspieranie rodziny, 3. system pieczy zastępczej, 4. pomoc społeczną, 5. promocję i ochronę zdrowia, 6. wspieranie osób niepełnosprawnych, 7. edukację publiczną, 8. przeciwdziałanie bezrobociu, 9.

kulturę, 10. kulturę fizyczną i turystykę, 11. pobudzanie aktywności obywatelskiej, 12. mieszkalnictwo, 13. ochronę środowiska, 14. reintegrację zawodową i społeczną.

W ostatnich dwóch kwartałach ubiegłego roku, zgodnie z harmonogramem działań OSŁ w ramach Planu Organizowania Społeczności Lokalnej w gminie Łapy została przeprowadzona ankieta wśród mieszkańców gminy.

Badanie miało dwojaki charakter.

Ankieta dostępna była w wersji online oraz w wersji papierowej. Wersja online zrealizowana została za pośrednictwem formularza ankiet Google. Jej promocja odbywała się przede wszystkim za pośrednictwem facebookowego profilu Centrum Usług Społecznych.

Papierowy formularz ankiety pozyskano podczas wydarzeń takich jak; „Rozmowy przy darach ogrodu”, spotkaniach seniorów w Klubie Seniora oraz spotkaniach z młodzieżą.

6. Metryczka – charakterystyka badanych respondentów

Niezwykle istotne jest przedstawienie krótkiej charakterystyki grupy docelowej poddanej badaniu ankietowemu. Aby tego dokonać, konieczna jest analiza metryczki, która zawiera odpowiedzi na pytania o przedział wiekowy, miejsce zamieszkania, wykształcenie oraz zatrudnienie mieszkańców biorących udział w ankiecie.

W badaniu zebrano łącznie 123 odpowiedzi.

Ponad 80% ankietowanych stanowiły kobiety. W konsekwencji uzyskane wyniki mogą mieć tendencję do faworyzowania punktu widzenia tej grupy społecznej. Przyczyną nadreprezentacji kobiet wśród badanych może być ich większa aktywność w grupach wykorzystanych do pozyskania respondentów (np. Klub Seniora, Klub Wolontariusza).

Wśród ankietowanych reprezentowane są wszystkie grupy wiekowe, a ich profil pokrywa się z faktycznym rozkładem grup wiekowych w Gminie Łapy.

Próba nie jest jednak reprezentatywna pod względem wykształcenia – niemal 32% respondentów posiada wykształcenie wyższe, co nie odpowiada realiom w Gminie Łapy.

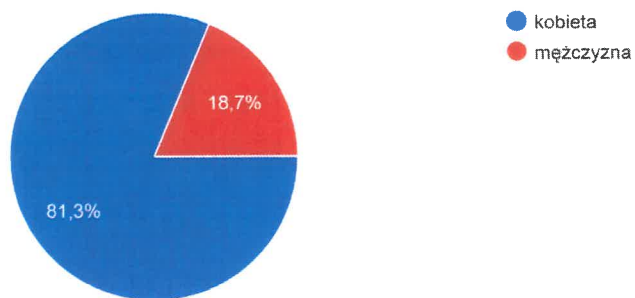
Przedostatnim pytaniem w ramach sekcji „Metryczka” było pytanie o miejsce zamieszkania. Zdecydowana większość (47,2 %) badanych mieszka w miejscowości Łapy. Pozostali to pojedynczy mieszkańcy Bokin, Daniłowa Dużego, Daniłowa Małego, Gąsówki-Osse, Płonki Kościelnej, Łupianki Starej, Łap-Dębowa, Łap-Szołajdy, Gąsówki Starej Kolonia, Gąsówki-Skwarek oraz Wólka Waniewska,

Uhowo I, Uhowo II, Roszki-Wodźki, Roszki-Włodki, Płonka-Strumianka, Płonka-Matyski, Łapy-Kołpaki, Łapy-Korczaki, Łapy Pluszniaki, Łapy Łynki.

Dane osoby wypełniającej ankietę Płeć:

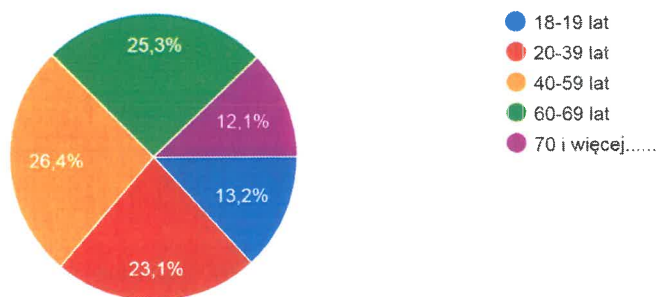
91 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wiek:

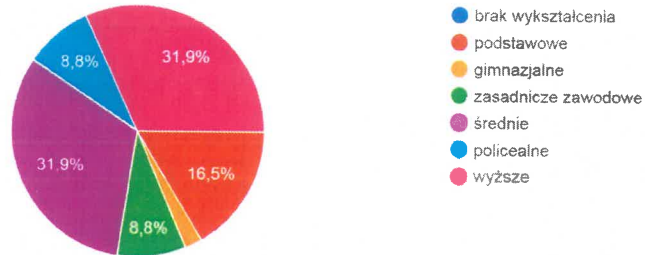
91 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wykształcenie:

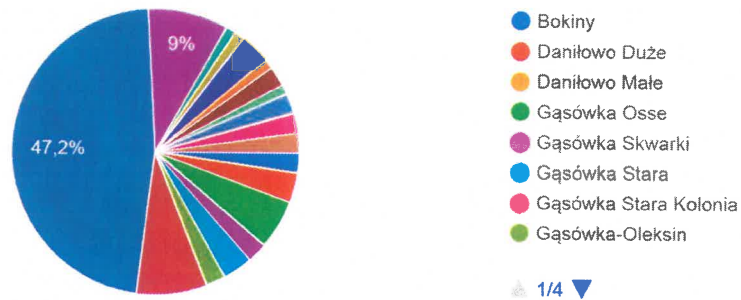
91 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Miejscowość zamieszkania:

89 odpowiedzi

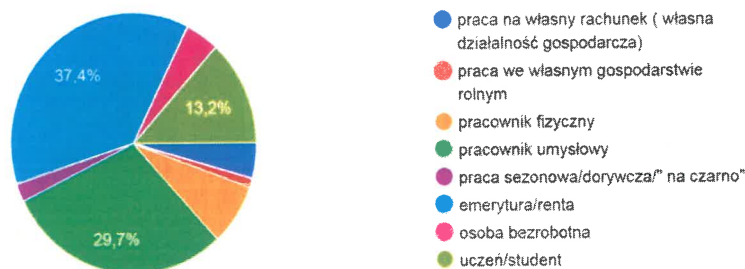

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Główne źródło utrzymania

91 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Główne źródło utrzymania respondentów (37,4 %) stanowi emerytura lub renta. Kolejne znaczące grupy dochodowe obejmowały pracownika umysłowego, ucznia/studenta.

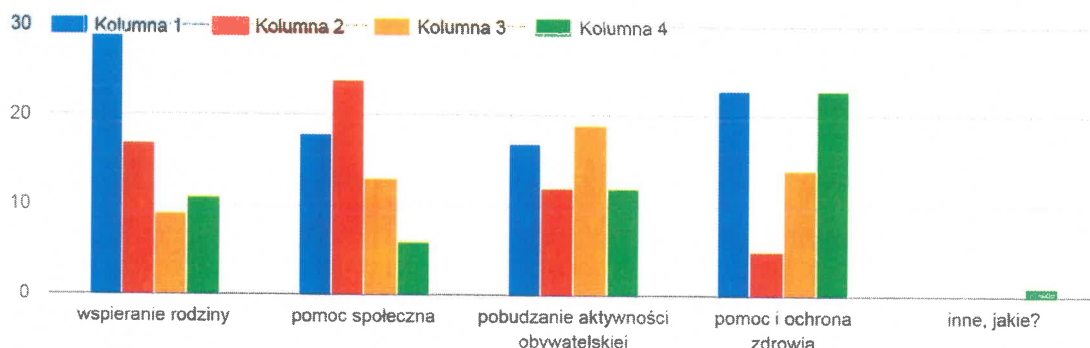
19,7 % respondentów wybrało pozostałe 5 wymienionych źródeł utrzymania. Podsumowując charakterystykę badanej próby, można zauważyć, iż najczęściej odpowiedzi udzielała kobieta, mieszkanka Łap, z wykształceniem wyższym bądź średnim, której źródło utrzymania stanowi praca umysłowa w oparciu o umowę o pracę bądź emerytura lub renta.

Kolejna część ankiety prezentuje oraz analizuje odpowiedzi respondentów dotyczące poszczególnych obszarów wsparcia społecznego na terenie Gminy Łapy. Pytania podzielono na 4 sekcje tematyczne, w skład których wchodzi powiązane obszary usług społecznych.

Ankietowani wyraźnie wskazali na takie obszary jak: wspieranie rodziny, pomoc społeczną pomoc i ochronę zdrowia jako te które wymagają pilnego rozwiązania.

Które Pana/Pani zdaniem z wymienionych obszarów wsparcia społecznego wymaga pilnego rozwiązania? (należy oznaczyć numerami według skali od 1 do 4 - przy czym nr 1 jest najważniejszy)

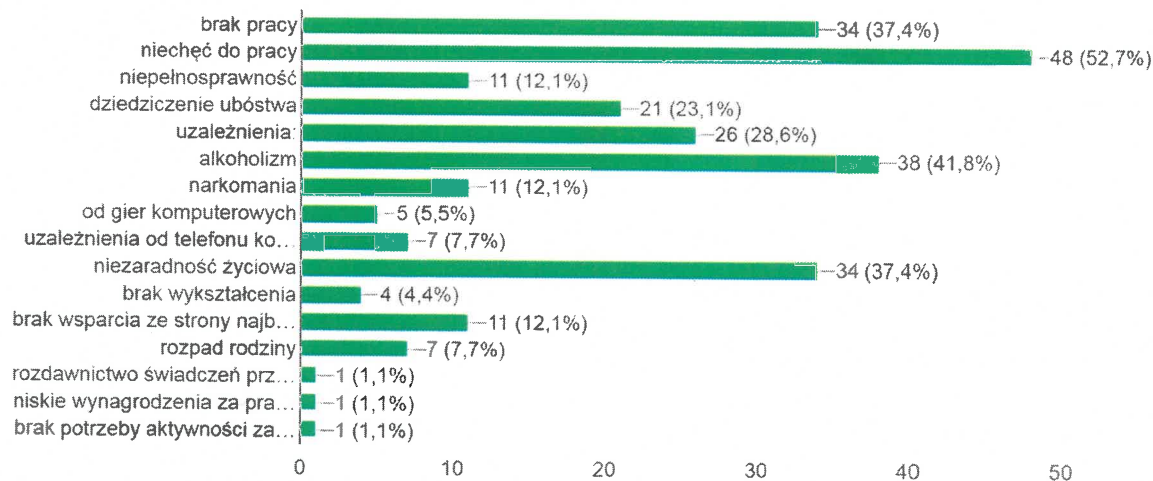

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Na pytanie o przyczynę popadania w ubóstwo respondenci wskazali niechęć do pracy (52,7 %), alkoholizm (41,8 %), brak pracy oraz niezaradność życiowa (37,4 %).

Co według Pana/Pani jest przyczyną popadania w ubóstwo? (należy zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

91 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Do ciekawych wniosków można dojść analizując wyniki odpowiedzi na pytanie o pomoc w zakresie pobudzania aktywności lokalnej istniejących lub nowych form działalności lokalnych.

Zdecydowana większość respondentów wskazuje na klub seniora i juniora oraz organizację i uczestnictwo mieszkańców w życiu społecznym.

Mieszkańcy Gminy Łapy dysponują Klubem Seniora zlokalizowanych w Centrum Usług Społecznych przy ul. Leśnikowskiej 54.

Klub Seniora działa od 2021 roku, miejsc w klubie jest 60, ta liczba wydaje się być wystarczająca, biorąc pod uwagę liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, zamieszkujących na terenie Gminy Łapy. Jednak część respondentów chętnie widziałaby funkcjonowanie klubu seniora w części łap na tzw. „zatorzu”. Taka lokalizacja klubu umożliwiłaby uczestnictwo w spotkaniach dla osób zamieszkujących tę część miasta Łapy są to m.in.: ul. Żwirki i Wigury, ul. Cmentarna, ul. M. Konopnickiej, ul. 11- tego listopada, ul. Mała, ul. Długa.

Mieszkańcy tej części Łap narzekają, że właściwie wszystkie instytucje społeczno- kulturalne (Dom Kultury, Urząd Miasta, Biblioteka Miejska, dwa budynki Centrum Usług Społecznych, Szpital, Przechodnie Lekarskie, itp.) znajdują się po drugiej stronie miasta, to stwarza trudności komunikacyjne z korzystaniem z usług tych instytucji szczególnie wśród osób starszych, z niepełnosprawnościami.

Dodatkowo od kilku miesięcy przejazd kolejowy jest w trakcie remontu a komunikacja samochodowa w tym miejscu jest wstrzymana. Aby dotrzeć do centrum miasta należy przebyć dodatkowo trasę około 4 kilometrów. Taki stan rzeczy ma potrwać jeszcze przynajmniej przez najbliższy rok.

Niestety rozwiązanie tej sytuacji nie jest proste. Gmina Łapy nie dysponuje żadnym budynkiem w części łap tzw. „zatorzu” który spełniałby standardy komfortu, bezpieczeństwa i był przystosowanym do potrzeb osób starszych i/lub z niepełnosprawnościami.

Mieszkańcy w trakcie spotkań twierdzili, że są świadomi, że w chwili obecnej takiego budynku Gmina nie posiada, chcą jednak w dalszej przyszłości, aby taki powstał, to jeden z ich postulatów.

Wyjściem z tej sytuacji, chociaż częściowym byłaby możliwość organizacji spotkań, warsztatów, zajęć we współpracy ze Szkołą Podstawową Nr 2 przy ul. Piękną 17 oraz Przedszkolem Samorządowym Nr 2 mieszczącym się na ul. Cmentarnej 23.

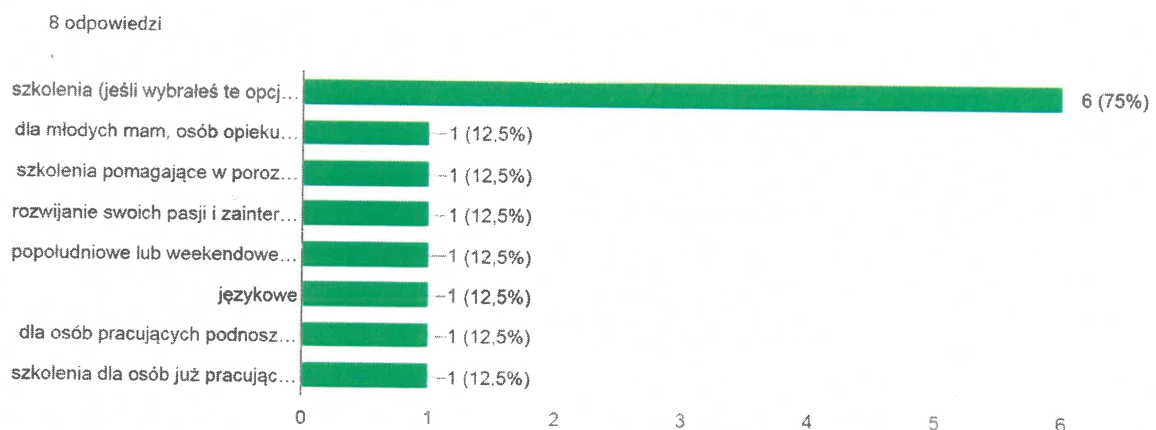
Szkoła oraz przedszkole dysponują dużymi budynkami, ogrzewanymi, przystosowanymi do osób ze szczególnymi potrzebami.

Na odpowiedź o organizację i uczestnictwo mieszkańców w życiu społecznym wskazało 39,3 % respondentów w ankiecie.

Aktywność społeczna to przede wszystkim praca na rzecz drugiego człowieka lub grupy.

Warto w tym miejscu przywołać uwagę Jacka Raciborskiego: „Praktyki obywatelskie są tu rozumiane jako złożone, względnie spójne, powtarzalne i społecznie znaczące działania jednostek lub grup przejawiane w przestrzeni publicznej”⁴. Według Anny Szuster, przestrzeń publiczna to „wielki obszar życia publicznego, artykułujący się w różnych formach organizacyjno-prawnych (lub nieposiadający ukształtowanych form) i pozwalający obywatelom na podejmowanie działań społecznych nakierowanych na różne cele”⁵.

Do wyznaczników aktywności społecznej należą: działalność obywatelska, wolontariat, filantropia, przedsiębiorczość społeczna, programy zwiększenia partycypacji, edukacja obywatelska, ruch samopomocowy i sektor organizacji pozarządowych.

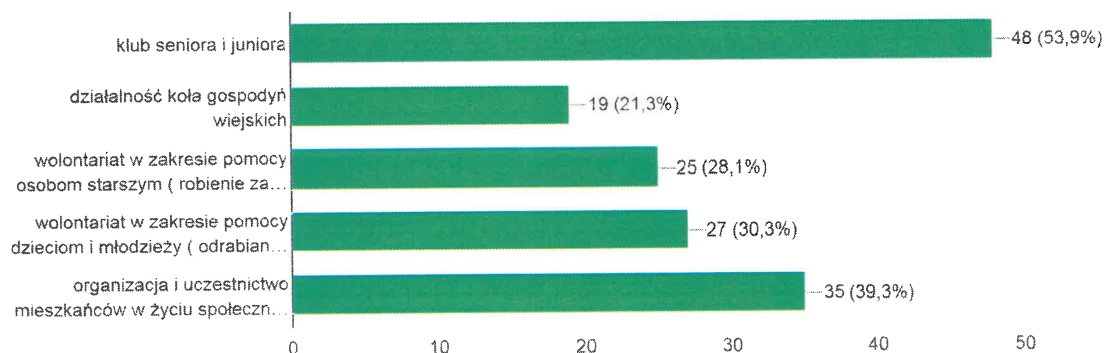
⁴ Raciborski J. (red.), 2010, Praktyki obywatelskie Polaków, Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, str. 24

⁵ Szuster A., 2009, Polski sektor społeczny, wyd. 2, Warszawa: Oficyna Wydawnicza Aspra-JR, str.17.

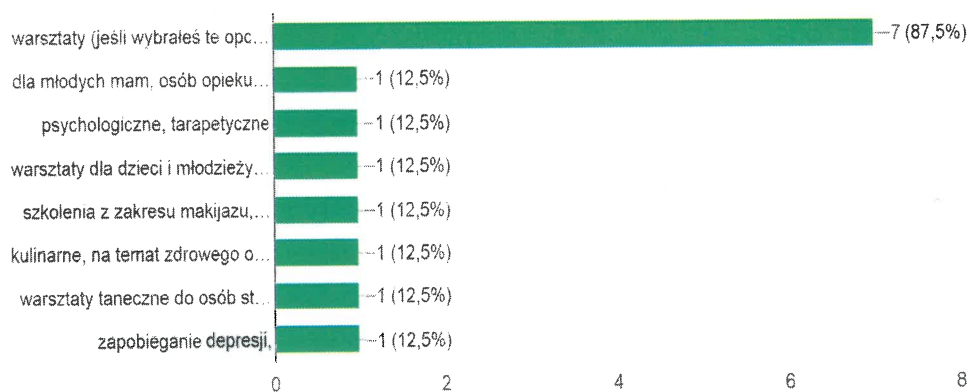

Czy według Pana/Pani na terenie gminy Łapy konieczna jest pomoc w zakresie pobudzania aktywności lokalnej istniejących lub nowych form działalności lokalnych takich jak:

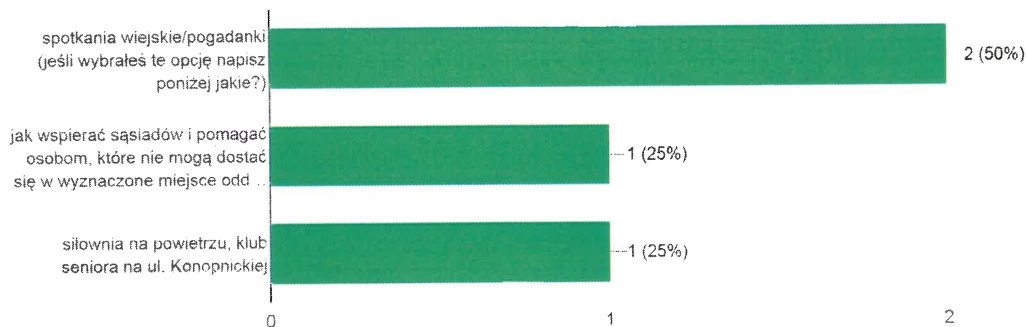
89 odpowiedzi

8 odpowiedzi

4 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Kolejne pytanie dotyczyło seniorów zamieszkujących w Gminie Łapy. Zdaniem respondentów osoby starsze borykają się z problemami podobnymi do problemów osób niepełnosprawnych. Badani najczęściej (71,4 %) wskazywali na samotność, która może wynikać z chorób (65,9 %), ale również z powodu braku opieki ze strony bliskich i rodziny (37,4 %).

Sporo się mówi o chorobach wieku starczego, które mogą wpłynąć na samopoczucie i życie seniora. Mniej mówi się o samotności seniorów, a samotność może być dla nich bardziej niebezpieczna niż problemy z krążeniem czy palenie papierosów.

Samotność osób starszych poruszana jest w dyskusjach publicznych głównie w okresach przedświątecznych. To wtedy pojawiają się w mediach kampanie i apele, aby nie zostawiać swoich dziadków czy rodziców samych. Sytuację zaogniła pandemia koronawirusa i zalecenia, aby pozostawać we własnych domach i ograniczać kontakty tylko do najbliższego grona.

Z przeprowadzanych badań wynika bowiem, że osoby samotne częściej podupadają na zdrowiu, tracą chęci do życia, przestają tym samym dbać o siebie, a nawet, przez zubożenie i depresję, przestają prosić o pomoc.

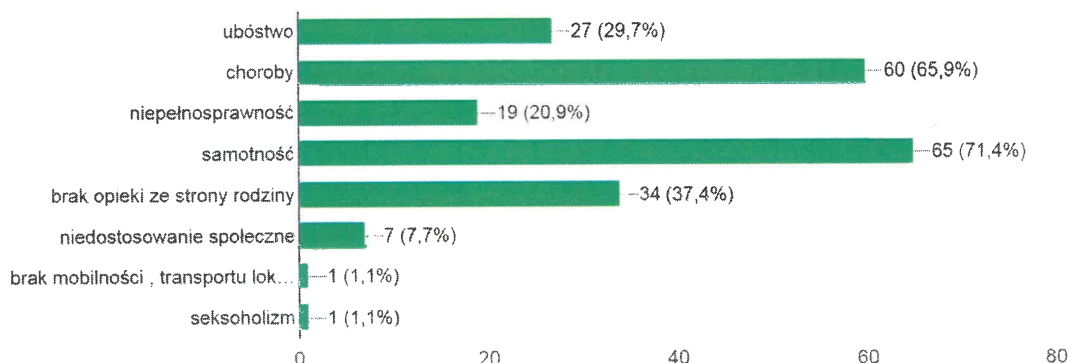
Dodatkowym problemem obok samotności i pogarszającego się stanu zdrowia samotnych seniorów jest ubóstwo. Z raportu GUS o ubóstwie w 2017 r. wynika, że seniorzy są tą grupą Polaków, która w ciągu roku ubożeje najbardziej. W badanym okresie wskaźnik w ciągu roku wzrósł z 3,9 do 4,4%. To oznacza, że na granicy minimum egzystencji żyje w naszym kraju ok. 300 tys. starszych osób (źródło: Fundusze pomocowe jako narzędzie wsparcia polityki senioralnej na terenie powiatu pilskiego w latach 2016–2020).

Na problem ubóstwa w Gminie Łapy wśród osób starszych w ankiecie wskazało blisko 30 % respondentów.

Z jakimi trudnościami społecznymi najczęściej borykają się osoby starsze?

91 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Kolejne pytanie skierowane do respondentów dotyczyło pełniejszego udziału w życiu społecznym wśród osób starszych.

60 % osób wskazało na rozwój usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem, kolejnym istotnym według respondentów działaniem byłoby rozszerzenie wolontariatu i objęcie opieką wolontarystyczną (blisko 39 %).

Analizując wyniki poniższego pytania można dojść do wniosku, że respondenci widzą potencjał tkwiący w wolontariacie, chcą aby taka działalność była w dalszym ciągu realizowana, a nawet rozszerzona o pomoc kolejnym osobom.

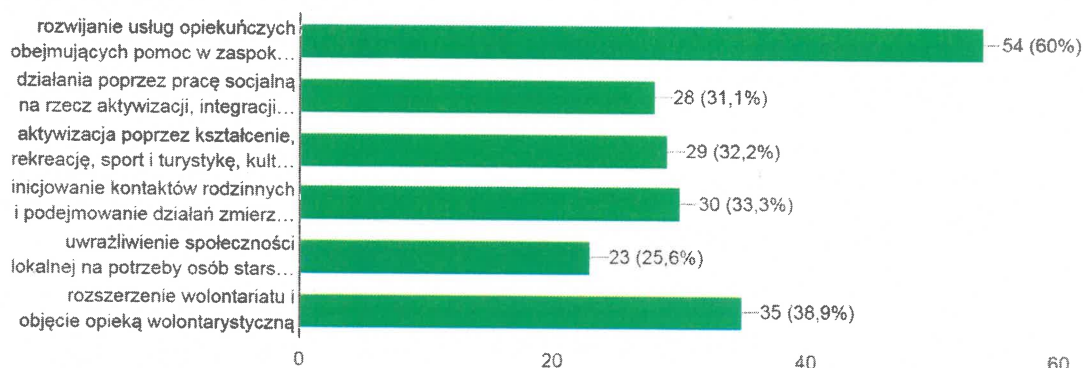
Warto dodać, że do chwili obecnej w Klubie Wolontariusza w Łapach pozyskano 40 wolontariuszy, którzy udzielają pomocy 26 osobom, w różnych czynnościach dnia codziennego obejmując wsparciem społecznym (spacer, rozmowy, wspólne sporządzanie posiłków, zakupy), wsparciem w czynnościach dnia codziennego (pomoc w sprawach związanych z utrzymaniem porządku w domu, zakup i dostarczenie seniorom zakupów obejmujących aktywności podstawowej potrzeby oraz środki higieny osobistej, wsparcie i towarzyszenie w umawianiu wizyt lekarskich w miejscu zamieszkania, asygowanie podczas wizyty, pomoc i towarzyszenie w zakresie realizacji recept, pomoc w załatwianiu prostych spraw urzędowych).

Kolejną najczęściej pojawiającą się odpowiedzią było - inicjowanie kontaktów rodzinnych i podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą starszą.

Z poniższego zestawienia, wynika następujący wniosek – nie sposób z góry zorganizować jednego pakietu usług ułatwiających życie wszystkim seniorów i osób nie w pełni sprawnych w gminie Łapy. Konieczne jest indywidualne podejście, zawsze aktualny i rzetelny wywiad oraz świadomość wewnętrznego zróżnicowania tych grup.

Jakie działania umożliwiłyby osobom starszym, z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym na terenie gminy Łapy? (należy zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

90 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Tym, co wydaje się łączyć potrzeby i bolączki osób niepełnosprawnych w gminie Łapy jest inny, bardziej uniwersalnie odczuwany problem, a mianowicie bariery dla mobilności, w ich konkretnych przypadkach jeszcze wzmożone barierami dla dostępności, których nie odczuwają ludzie w pełni sprawni. Dojeżdżanie do Łap jest bardzo utrudnione – szczególnie dla osób niepełnosprawnych. Często jest tak, że rano da się dojechać do Łap autobusem, ale po południu nie ma, jak wrócić do swojej wsi lub osiedla. Transport samochodowy nie jest zaś możliwy dla wszystkich.

Co więcej, większość chodników na terenie gminy nie jest dostosowana do możliwości osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. Często bez pomocy osoby trzeciej nie da się poruszać

po łapach. Niektóre chodniki są nierówne, a krawężniki bywają bardzo wysokie. W wielu miejscach (szczególnie poza miastem) chodników nie ma, jest tylko pobocze. Na bariery architektoniczne, a co stwarza problem w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych wskazało blisko 37 % badanych.

Osoby z niepełnosprawnością według ankietowanych są izolowani społecznie (50 % odpowiedzi) oraz brak jest dla nich odpowiednich ofert pracy (blisko 49 %).

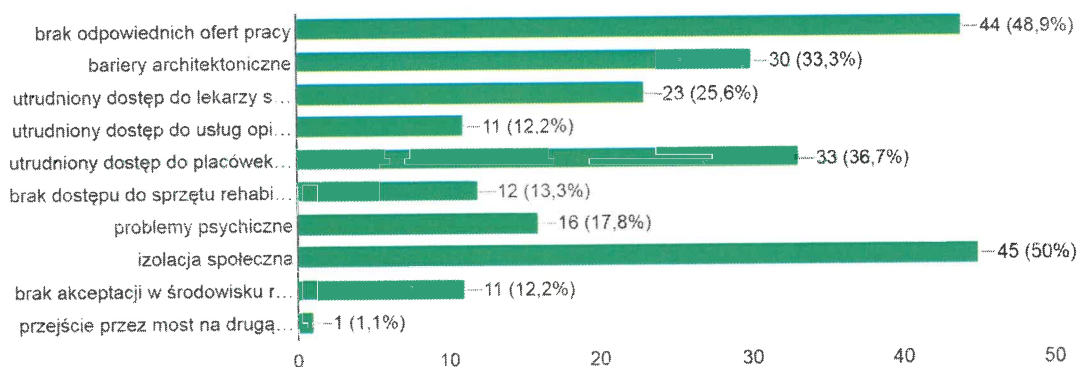
Wielu respondentów wskazuje na utrudniony dostęp do lekarzy, specjalistów (25,6 %), na problemy psychiczne osób z niepełnosprawnością oraz na brak dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego.

Warto dodać, że wśród osób starszych, które wzięły udział w konsultacjach społecznych, wiele emocji budził temat kolejek do lekarzy specjalistów, był to dla tych osób istotny problem, o którym chciały się wypowiedzieć w pierwszej kolejności. Innym ważnym dla nich brakiem jest trudność w samym fizycznym dostaniu się na badania czy wizyty.

Seniorzy podkreślili, że na turę bezpłatnej rehabilitacji oczekuje się pół roku, a całej gminie musi wystarczyć jedna placówka o takim charakterze.

Z jakimi trudnościami społecznymi najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnością? (należy zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

90 odpowiedzi

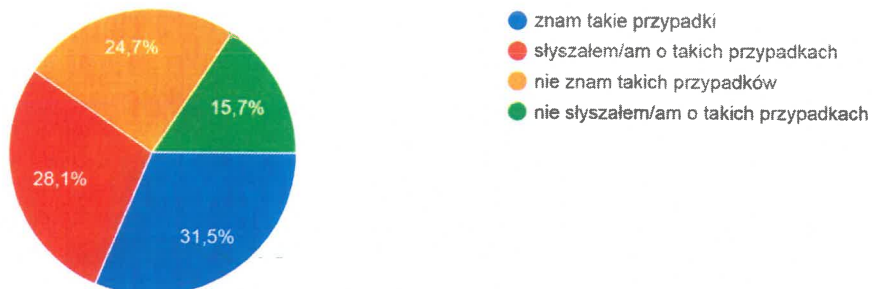

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Czy w Pana/Pani najbliższym otoczeniu istnieje zjawisko przemocy?

89 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Przemoc domowa może być powiązana z uzależnieniami (na taką odpowiedź wskazało blisko 60 % respondentów) mimo, iż teoretycznie w codziennych rozmowach często jest zjawiskiem utożsamianym z absolutnie skrajnym marginesem zjawisk społecznych.

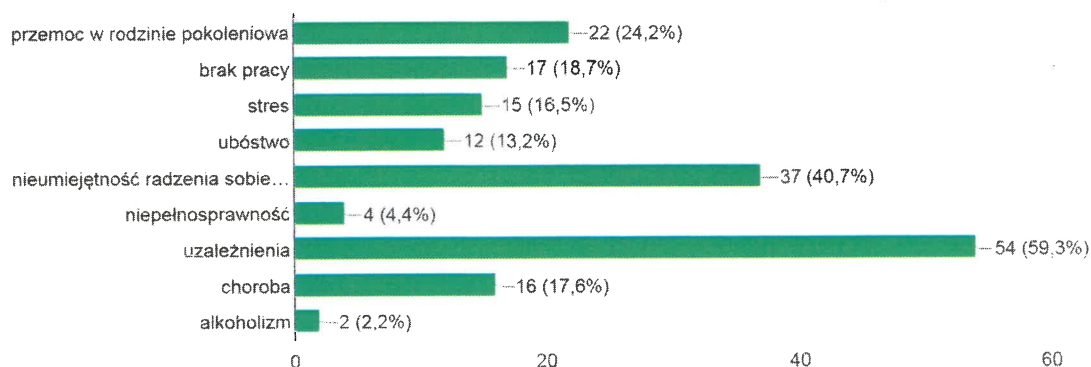
Współgra to z odpowiedzią na pytanie o występowanie przemocy domowej w gminie, zadane w ankiecie. Ponad 30% osób odpowiedziało, że zna osobiście taką łapską rodzinę, w której występuje przemoc. Przemoc według respondentów wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami wychowawczymi (40,7 %) oraz bywa często pokoleniowa (22,4 %).

Warto skupić się na wypracowaniu konkretnych propozycji wzmocnienia pomocy dla ofiar przemocy domowej oraz podjąć działania mające na celu profilaktykę uzależnień (ponieważ problem uzależnień często idzie w parze z przemocą). Być może warto zorganizować w łapach kampanię społeczną przeciwko przemoc, skierowaną do dzieci, młodzieży i osób starszych-mającej na celu uświadamianie mieszkańców, że problem uzależnień i patologie z nim związane nie są zjawiskami normalnymi – że należy im przeciwdziałać i jest to możliwe. Edukowanie społeczeństwa w zakresie tego, czym są przemocowe relacje, jakie prawa przysługują ofiarom, jak wyjść z toksycznego układu, czy jak należy się zabezpieczać przed

niesamodzielną ekonomiczną może być niezwykle pomocne. Niemal każdy może stać się elementem przemocowego układu partnerskiego lub rodzinnego, lub osobą współzależną. Rozwój świadomości w tym zakresie jest sprawą podstawową.

Jakie są według Pana/Pani przyczyny przemocy domowej? (należy zaznaczyć maksymalnie 2 odpowiedzi)

91 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Należy zauważyć, że funkcjonujący obecnie system pomocy społecznej w Łapach już od wielu lat realizuje działania na rzecz ofiar przemocy domowej.

W szkołach realizowane są zajęcia profilaktyczne, w Centrum Usług Społecznych powstał Punkt Poradnictwa Specjalistycznego, gdzie można uzyskać bezpłatną pomoc psychologiczną skierowaną do ofiar przemocy, ale również do jej sprawców. Realizowana jest pomoc osobom uzależnionym od alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, gier hazardowych, telefonu komórkowego itp.

Problem uzależnień, a w szczególności problem alkoholizmu ze wszystkimi jego negatywnymi skutkami, jak np. przemoc w rodzinie, jest powszechnie uznawany za coś normalnego – tak było, tak jest, więc najwyraźniej tak też będzie.

Zwiększenie budżetu programów i instytucji zorientowanych na przeciwdziałanie problemowi przemocy wydaje się więc być najlepszą rekomendacją w tym zakresie.

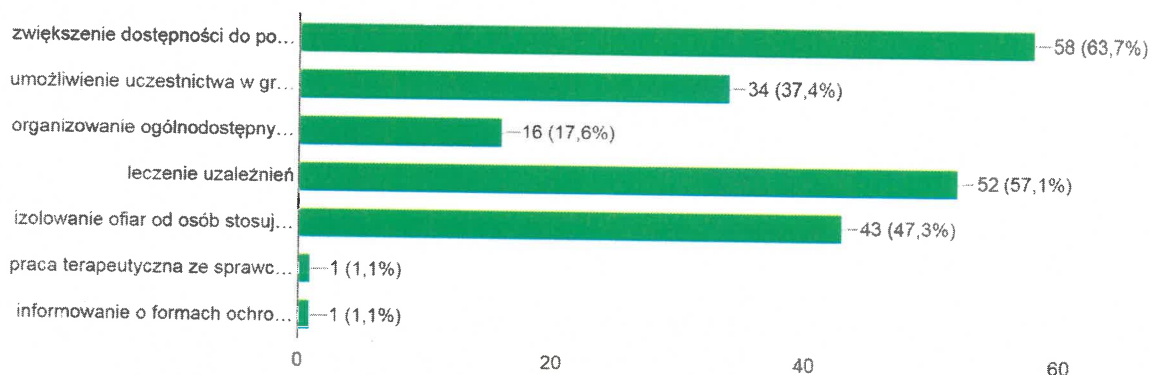
Z uwagi na skalę i powagę tego problemu, które wyszły na jaw w wynikach badań, powinien być to priorytet dla reformy systemu pomocy społecznej w gminie Łapy.

Należy dokonać przeglądu i oceny wszystkich wysiłków obecnie podejmowanych w tym zakresie przez Gminę (programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, wsparcia dla klubów abstynenckich, dostępnej pomocy).

Jasne jest, że problem przemocy, nie wynika ze specyfiki Gminy Łapy, lecz ma charakter ogólnopolski, a nawet ogólnoświatowy. W niniejszym planie jest on jednak rozważany wyłącznie w kontekście działań możliwych do podjęcia przez gminę.

Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej? (należy zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

91 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Jak widać problem uzależnień dominuje w krajobrazie czynników szkodzących rodzinie w Łapach, sprawiających, że rodzice nie są w stanie właściwie wypełniać swoich ról. Ponad połowa respondentów wskazała problem uzależnień (58.2%) jako główny powód bezradności rodziców w sprawach wychowawczych. Niemniej, dla właściwego zrozumienia tego zjawiska społecznego, grupę, której problem dotyczy, należałoby zbadać pod kątem przyczyn uzależnień.

Należy rozważyć podjęcie działań mających na celu zwiększenie aktywności integrującej pokolenia, np. warsztatów z komunikacji. Mając na względzie kolejną najczęściej padającą odpowiedź, co jest przyczyną bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo- wychowawczych

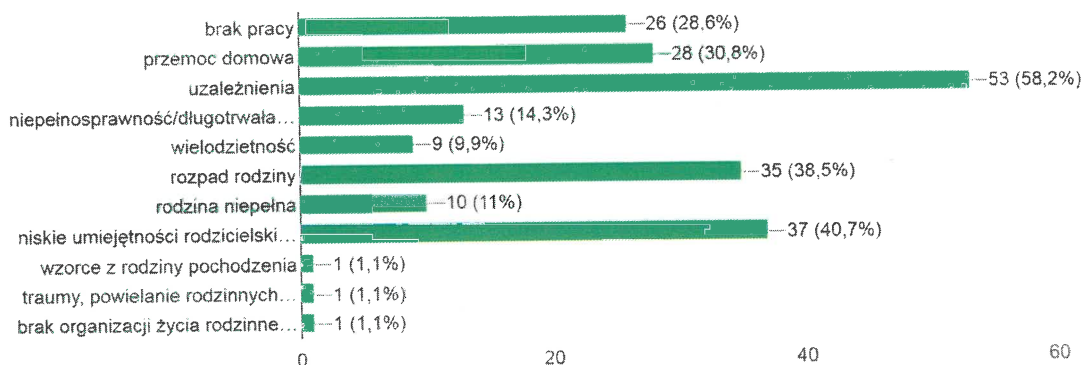

– mianowicie niskie umiejętności rodzicielskie (40,7 %), cieszy fakt, że Centrum Aktywności Społecznej w Łapach realizuje warsztaty, szkolenia z poprawy umiejętności rodzicielskich, wychowawczych.

Rodzina ma zasadnicze znaczenie dla rozwoju osobowości człowieka, kształtowania się jego ogólnej postawy życiowej, jego zdrowia psychicznego i przystosowania społecznego w danym kręgu kulturowym. Jest dla dziecka pierwszą i najważniejszą „instytucją” kształcąca i wychowawczą, w której uczy się ono wszelkich zachowań społecznych, które później w toku dalszych kontaktów międzyludzkich rozwija i pogłębia. Jest też głównym czynnikiem kształtującym postawy wobec nauki szkolnej, pracy i współżycia społecznego.

„Każda rodzina, bez względu na to, czy zdaje sobie z tego sprawę, czy nie, stwarza podstawy przyszłego rozwoju osobowości dziecka. Wiele zależy od tego, czy rodzice są do tych funkcji przygotowani, czy też nie, czy wiedzą, chcą i mogą te funkcje wykonywać świadomie, celowo i efektywnie.”⁶

Jakie są Pana/Pani zdaniem przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gos...? (należy zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)
91 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Jak widać poniżej najczęściej wybierane odpowiedzi dotyczą dostępności miejsc w żłobkach i przedszkolach (40,7 %) oraz poszerzenia oferty spędzania wolnego czasu dla rodzin (39,6 %)

⁶ Szczepański J. „Refleksje nad oświatą” PIW 1973 s. 123

Najczęściej wybierana opcja dotyczy wsparcia/poradnictwa specjalistycznego/ edukacji rodzin (41,8 %).

Udzielanie bezpośredniego wsparcia prowadzone jest przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną polega m.in. na prowadzeniu terapii dzieci i młodzieży oraz ich rodzin. Placówka wspiera także rodziców w rozpoznawaniu potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży oraz w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych. Zapotrzebowanie na konsultacje jest duże, choć wiele osób obawia się, że będą szykanowani z powodu korzystania z tego typu pomocy.

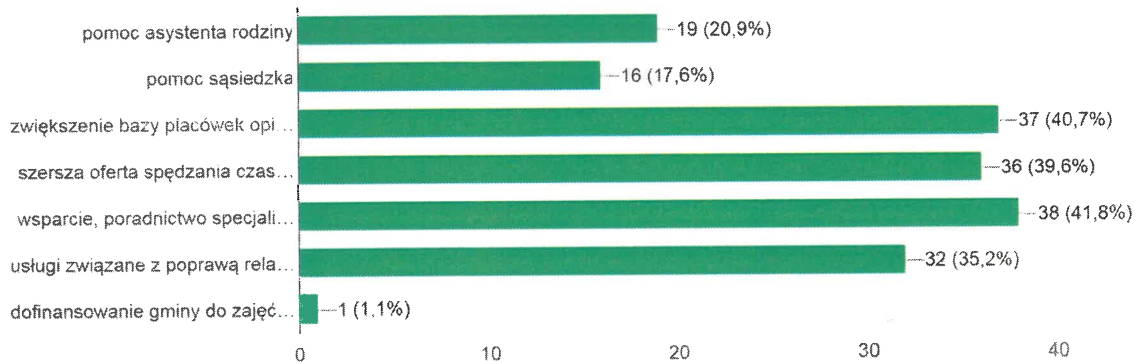
W tym miejscu cieszy fakt, że Centrum Aktywności Społecznej w Łapach realizując powierzone zadania skupia się na poszerzeniu oferty spędzenia czasu wolnego dla rodzin, organizując warsztaty, animacje, poradnictwo dla rodzin, działania wpływające na aktywną integrację międzypokoleniową, doradztwo i konsultacje edukacyjno-animacyjne, organizacja pólkolonii zimowych i letnich itp.

Te wszystkie działania znacząco wpływają na poprawę sytuacji rodzin z dziećmi odpowiadając na potrzeby w zakresie szerszej oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, wsparcie, poradnictwo specjalistyczne, edukacja rodzin oraz usługi związane z poprawą relacji w rodzinie- rozwiązywanie problemów wychowawczych.

Respondenci szczególną uwagę poświęcili odpowiedzi dotyczącej zwiększenia liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach. Szczególnie warto zwrócić uwagę na potrzebę stworzenia przedszkola dla dzieci z opóźnieniami rozwojowymi, autyzmem, ADHD.

Jakie działania poprawiłyby Pana/Pani zdaniem sytuację rodzin z dziećmi w lokalnej społeczności? (należy zaznaczyć maksymalnie dwie odpowiedzi)

91 odpowiedzi

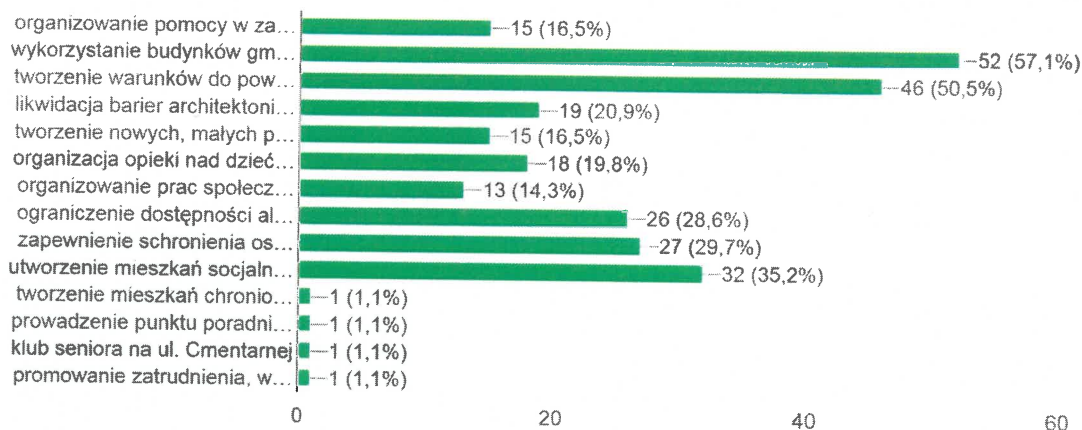
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Na pytanie o podjęcie działań samorządu gminnego w celu ograniczenia obszarów problemów społecznych respondenci najczęściej wskazywali na odpowiedź, że należy wykorzystać budynki gminy na nowe inwestycje społeczne, które będą wspierać edukację, opiekę nad dziećmi i osobami starszymi, opiekę zdrowotną, będą służyć pomocy w poszukiwaniu zatrudnienia i aktywność na rynku pracy itp. (57,1 %).

Kolejną najczęściej padającą odpowiedzią było tworzenie warunków do powstania nowych miejsc pracy (50,5 %). Na odpowiedź o utworzenie mieszkań socjalnych dla osób i rodzin zagrożonych bezdomnością wskazało -35,2 % respondentów.

Jakie działania Pana/Pani zdaniem powinien podjąć samorząd gminny, aby ograniczyć obszary problemów społecznych? (należy zaznaczyć maksymalnie 4 główne działania)

91 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Kolejne pytanie miało charakter otwarty, ale również nie było pytaniem obowiązkowym.

Respondenci mieli okazję do udzielenia dobrowolnej odpowiedzi zgodnej z ich stanem wiedzy i potrzebami. Za potrzebne do zainicjowania formy pomocy uznali m.in.: uruchomienie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, usługi rehabilitacji (zapewne w zwiększonym zakresie niż to ma miejsce w tej chwili), taksówkę dla seniora, otwarcie placówki dla osób niepełnosprawnych oraz ośrodek terapeutyczny. Kilukrotnie powtarza się klub seniora zlokalizowany na tzw. „zatorzu” oraz usługa „złotej rączki”.

Wszystkie odpowiedzi, które padły w ankiecie prezentowane są poniżej.

Czy według Pana/Pani na terenie gminy Łapy oprócz już istniejących usług społecznych jest potrzeba zainicjowania nowych dotąd nieoferowanych form pomocy?

Tak, uruchomienie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego (łóżka, wózki inwalidzkie, kule, itp.), taksówka dla seniora, usługi rehabilitacji (zwiększenie dostępu)
placówki dla osób niepełnosprawnych
ośrodek terapeutyczny
działania na rzecz młodych, młodzieży i dorosłych
są wystarczające

potrzeba wsparcia młodzieży w wieku 13-17 lat, organizacja miejsc, gdzie mogliby spędzać czas, wsparcie psychologiczno- pedagogiczne w szerszym zakresie reedukacja, zajęcia wyrównujące dla dzieci ze znacznymi brakami bądź trudnościami w nauce terapia od środków psychoaktywnych

punkt rehabilitacyjny

Psycholog dziecięcy, terapeuta uzależnień, pedagog specjalny

nie ma takiej potrzeby

klub seniora na ul. Cmentarnej

filia domu kultur na drugiej stronie miasta, ławeczki, plac zabaw, świetlice osiedlowe

plac zabaw dla dzieci i młodzieży

świetlice dla młodzieży

usługi skierowane do niepełnosprawnych

klub seniora na osiedlu Konopnickiej

usługa złotej rączki dla ubogich

złota rączka

punkt rehabilitacyjny

usługa tzw. złotej rączki

likwidowanie barier architektonicznych

klub seniora w lokalizacji ul. Żwirki i Wigury

nowy budynek na potrzeby inicjatyw społecznych całoroczny, organizowanie wycieczek,

wyjazdów do teatru, muzeum, ciekawych miejsc w naszym regionie

klub seniora po drugiej stronie Łap

kawiarenka, którą mogą prowadzić sami seniorzy

Tak

Tak, jest potrzeba.

brak jest miejsca, gdzie składować można rzeczy użytku codziennego (lodówki, pralki,

talerze...) w dobrym stanie w celu przekazania ich osobom potrzebującym wsparanie i

poradnictwo w radzeniu w gospodarowaniu budżetem rodzinnym

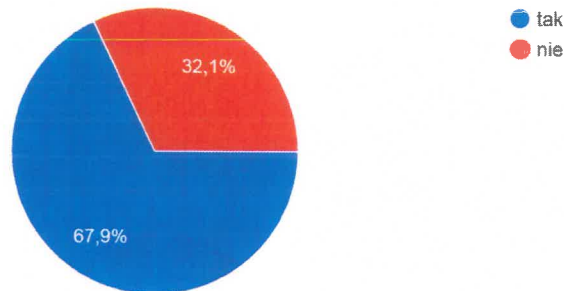
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Na pytanie o uczestnictwo mieszkańców Gminy Łapy w wydarzeniach zdecydowana większość udzieliła odpowiedzi tak (blisko 68 %), ponad 13 % wskazuje na pikniki i festyny.

Czy uczestniczy Pan/Pani w wydarzeniach, które odbywają się na terenie gminy Łapy?

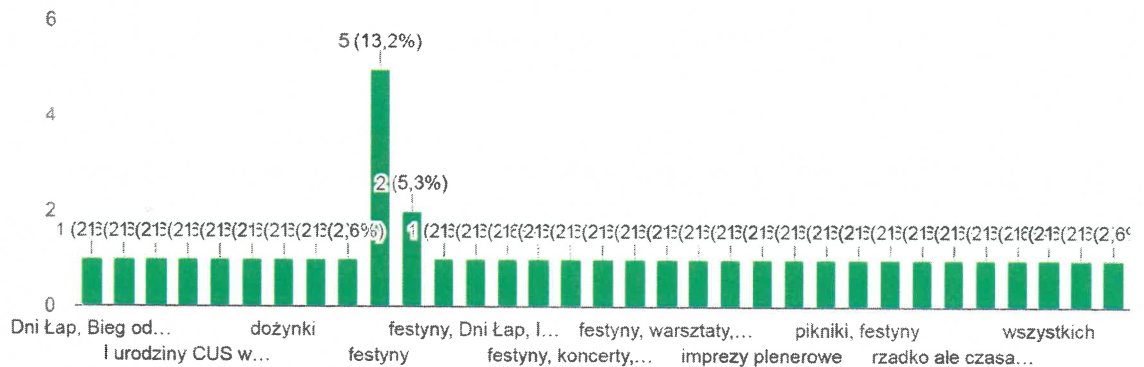
78 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

W jakich wydarzeniach na terenie gminy Łapy Pan/Pani uczestniczy?

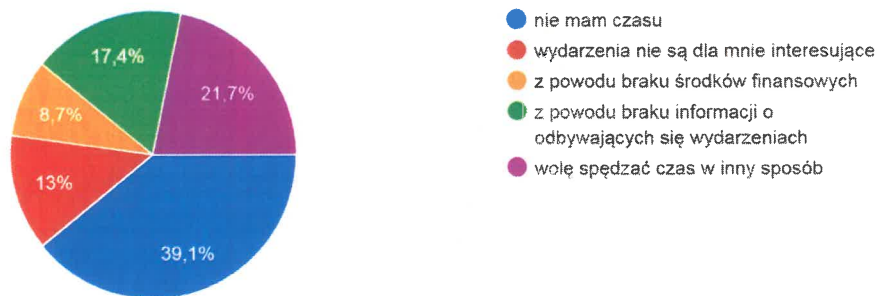
38 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Respondenci na pytanie o nie uczestnictwo w wydarzeniach organizowanych w gminie Łapy najczęściej wskazuje na brak czasu (38,1 %), kolejna najczęściej padająca odpowiedź to – wolę spędzać czas w inny sposób (21,7 %).

Z jakiego powodu nie bierze Pan/Pani udziału w wydarzeniach organizowanych w gminie Łapy?
69 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Kolejne pytanie na angażowanie się w organizację wydarzeń w Gminie Łapy trochę zaskakuje, ponieważ aż 71,1 % respondentów nie angażuje się w organizację wydarzeń.

Być może odpowiedzi na pytanie, dlaczego tak się dzieje, należy szukać w kolejnych pytaniach ankiety.

Blisko 49 % pytanych nie ma zdania, czy chce mieć wpływ na wydarzenia odbywające się na terenie gminy, a kolejne 50% respondentów twierdzi, że nie ma czasu na angażowanie się w organizację wydarzeń (patrz pytanie „z czego według Pana/Pani może wynikać brak chęci mieszkańców do zaangażowania się w organizację wydarzeń na terenie gminy Łapy?”).

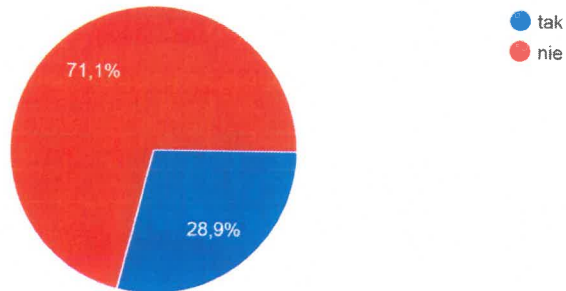
Z kolei druga najczęściej podająca odpowiedź tj. brak świadomości, iż mogą mieć wpływ na to co dzieje się w mojej miejscowości- 43,4 %, napawa optymizmem. Jedynie 25 % osób nie zainteresowanych sprawami społeczności lokalnej.

Organizowanie społeczności lokalnej to proces, który należy rozpocząć od uświadamiania, że każdy ma wpływ na to co się dzieje w jego miejscowości. Pracę przy przygotowaniu jakiegokolwiek wydarzenia trzeba rozpocząć od uzmysłowienia osobie/grupie, że wszyscy posiadamy jakiś potencjał. Jedna osoba świetnie się czuje jako lider, zaś inna woli się trzymać na uboczu, ale również jest chętna do współpracy z liderem.

Czy angażuje się Pan/Pani w organizację wydarzeń na terenie gminy Łapy?

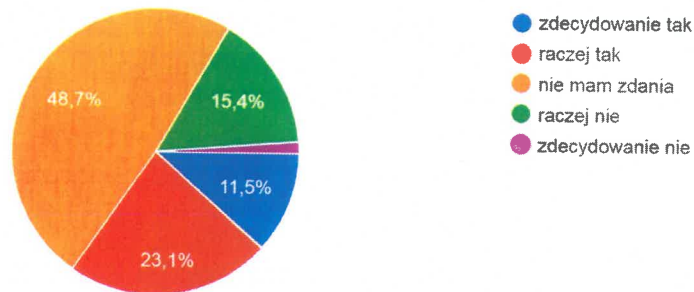
76 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Czy chciałby Pan /chciałaby Pani mieć wpływ na wydarzenia odbywające się na terenie gminy Łapy?

78 odpowiedzi

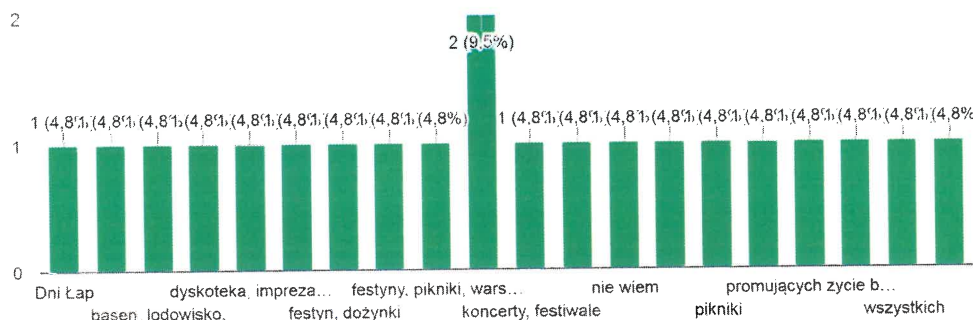

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

W jakich wydarzeniach na terenie gminy Łapy chciałby Pan/chciałaby Pani wziąć udział?

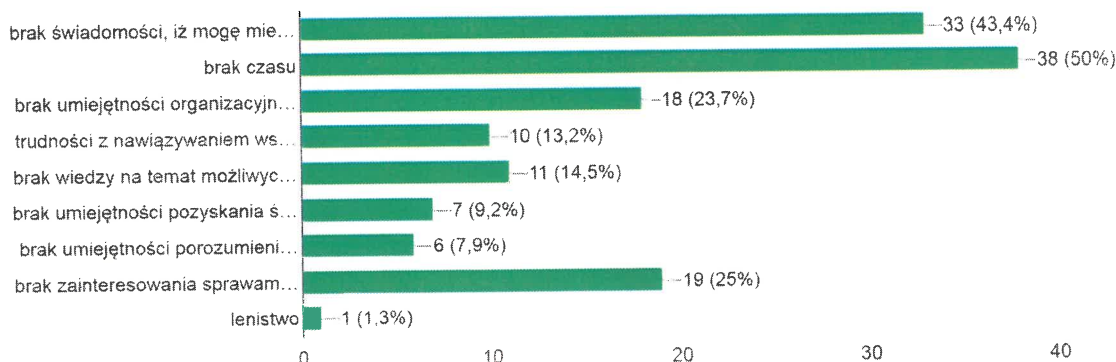
21 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Z czego według Pana/Pani może wynikać brak chęci mieszkańców do zaangażowania się w organizację wydarzeń na terenie gminy Łapy?

76 odpowiedzi

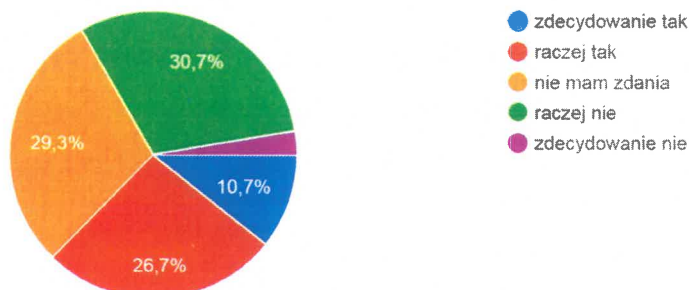
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Jeśli chodzi o zainteresowanie udziałem w organizacji jakiegoś wydarzenia w swojej miejscowości lub na terenie gminy Łapy to tu najczęściej pada – raczej nie (30,7%), być może to wynika z odpowiedzi udzielonych na wcześniejsze pytania tj. brakiem czasu, lub brakiem świadomości, że mogę mieć wpływ na wydarzenia organizowane w mojej miejscowości, należy bliżej przyjrzeć się skąd wynika ta wyraźna niechęć do pracy na rzecz organizacji wydarzeń.

Czy jest Pan/Pani zainteresowany wzięciem udziału w organizacji jakiegoś wydarzenia w swojej miejscowości lub na terenie gminy Łapy?

75 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Ostatnie pytanie w ankiecie, również miało charakter otwarty. Odpowiedzi na to pytanie prezentowane są poniżej.

Proszę napisać w organizację jakiego wydarzenia na terenie swojej miejscowości lub gminy Łapy chciałby Pan/ chciałaby Pani się włączyć, ewentualnie jakie wydarzenie chciałby Pan/ chciałby Pani, aby zostało zorganizowane?

pikniki rodzinne

potaćcówka dla seniorów

koncerty

rozrywka

nie mam szczególnych oczekiwań

nie wiem

szlachetna paczka

II urodziny CUS

Promujących życie bez uzależnień

koncerty i dni tematyczne dla młodzieży

dyskusja/debata (nie polityczna) np. na temat zalet i wad mieszkania w Łapach, integracji społecznej, pomysłów na upiększenia miasta itp.

organizacja przeglądów muzycznych młodych zespołów

skierowanym do seniorów

Festyny rodzinne, warsztaty wspierające relacje rodzinne

wszystkie

Każde zaproponowane przez gminę

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

III. Cele i zadania

Organizowanie społeczności lokalnej ma interdyscyplinarny charakter. Celem organizowania środowiska jest **zawsze** wspomaganie jego rozwoju, aktywizowanie, inspirowanie do pozytywnych zmian, przekształcanie zachowań i postaw ludzi zamieszkałych w tym środowisku. Ważnym elementem jest również tworzenie warunków do właściwego rozwoju jednostek i grup należących do danej społeczności, jak również budowanie więzi emocjonalnych.

1. Cele główne założone do realizacji

- Tworzenie lub odbudowywanie więzi wspólnotowych oraz poczucia współodpowiedzialności za przestrzeń, w której funkcjonuje wspólnota.
- Wyrównywanie szans, poprzez wspieranie i wzmacnianie grup/społeczności znajdujących się w najtrudniejszym położeniu – zagrożonych społecznym wykluczeniem.
- Wzmocnienie poczucia solidarności społecznej, w tym solidarności sąsiedzkiej, organizacji pomocy wzajemnej oraz tworzeniu świadomości wspólnoty miejsca, losu i sytuacji.
- Stworzenie wspólnot, w których przełamana jest izolacja i osamotnienie, odtworzone są więzi emocjonalne, międzyludzkie oraz sieci znajomości przedmiotowych.

Tak sformułowane cele będą w procesie organizowania społeczności lokalnej konkretyzowane przez cele szczegółowe dla każdej społeczności, z zachowaniem szacunku dla ich specyfiki w tym dynamiki lokalnych procesów społecznych.

Partycypacyjne wyznaczenie celów szczegółowych jest zadaniem organizowanych społeczności, przy wsparciu osób pełniących role wskazane w niniejszym planie.

2. Komponenty OSŁ których wykorzystanie planujemy w łapach to:

- Diagnostyka -rozumiana jako społeczna diagnostyka aktywizująca dokonywana narzędziami partycypacyjnymi. Jej sens to nie tylko rozpoznania najważniejszych potrzeb, wyzwań, zasobów i potencjałów społecznych, ale także wewnętrzne wytworzenie wiedzy i rozwinięcie refleksji społeczności nad tworzoną wspólnotą

- Integracja - integracja społeczna, czyli proces formowania się zwartej społeczności /połączonej więzią stosunków nieantagonistycznych/ z określonej zbiorowości społecznej, czynionej narzędziami wykorzystującymi organizowanie się grup wokół wartości i wyzwań istotnych dla ogółu społeczności
- Aktywizacja - wzmaganie aktywności, uaktywnianie mieszkańców i pobudzanie do działania
- Edukacja - oznaczająca lokalną edukację środowiskową, czyli proces realizowany w środowisku, ze środowiskiem, przez środowisko i dla środowiska, przy udziale zewnętrznego, profesjonalnego wsparcia. jego celem jest odnajdowanie, analiza oraz rozwijanie lokalnych zasobów społeczna – kulturowych.

Tak rozumiane komponenty OSL to jeden z elementów siatki metodologicznej, na których nanoszone będą w procesie planowania konkretne wydarzenia, projekty, sytuacje edukacyjne, spotkania, badania lokalne itp., ujęte w ramowym harmonogramie działań OSL.

Obszary działań w społecznościach wynikające z metodologii OSL dotyczą:

- Animacji - jako metody aktywizacji społeczno-kulturowej.

Jej podstawowe funkcje to:

- angażowanie członków społeczności do aktywności wspólnotowych
- ułatwianie członkom grup aktywności osiąganie zakładanych celów
- edukowanie przez tworzenie różnorodnych sytuacji edukacyjnych
- zachęcanie do aktywności przez wytworzenie i wykorzystanie różnorodnych mechanizmów motywacyjnych
- delegowanie uprawnień w celu podniesienia partycypacji społecznej i publicznej
- wyrównywanie szans indywidualnych osób oraz środowisk zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją
- ewaluacja aktywności grup i społeczności lokalnych
- Sieciowanie - sieciowanie osób, podmiotów prawnych oraz grup nieformalnych z wykorzystaniem szerokiej gamy narzędzi współpracy międzysektorowej z uwzględnieniem

sektora społecznościowego, oraz wspólnot wirtualnych mających wpływ na organizowanie społeczności lokalnej.

- Planowania społecznego - czyli transmisji doświadczeń i dorobku OSŁ do sfery lokalnych polityk publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem polityki społecznej.

IV. Zakreślenie długofalowych kierunków oraz narzędzi i form budowania potencjału społeczności

1. Planowane etapy OSŁ

Cały proces OSŁ został podzielony na cztery etapy:

- Przed wejściem - czyli działania przygotowawcze i planistyczne (zbieranie informacji, ocena sytuacji)
- Wejście - etap wchodzenia do społeczności i budowania zaufania do OSŁ (zachęcanie ludzi do spotkania się w celu podjęcia decyzji, jakim problemem się zająć, uświadomienie im jak wiele zależy od nich i jaka siła tkwi w nich samych). Proces tworzenia, scalania całości z mniejszych części/elementów. Przełamywanie lodów wymaga drobiazgowych przemyśleń ze strony organizatora i pewnych, choćby minimalnych kontaktów z liderami społeczności i innymi działającymi w niej pracownikami.
- Aktywizacja - główny etap rozwijania aktywności mieszkańców, budowania relacji między nimi i sieciowania społeczności lokalnej (motywowanie do samopomocy, wpieranie przywództwa lokalnego, rozwój partycypacji mieszkańców do budowy demokracji lokalnej, działania na rzecz środowiska lokalnego, rozwój inicjatyw angażujących realnie ludzi, wskazanie mieszkańcom środowisk lokalnych zasobów, które można wykorzystać w celu rozwiązywania problemów lokalnych, umożliwienie im nabycia możliwości działania w środowisku, współdziałania w grupie, promocji własnych pomysłów)

- Wyjście - etap ewaluacji, tworzenia narzędzi utrzymania trwałości rezultatów OSŁ i przejęcia przez mieszkańców pełnej kontroli i odpowiedzialności za samoorganizację społeczności (pomaganie grupie w zakończeniu działań ich ocenie, i w podjęciu decyzji co dalej).

Etapy	Cele operacyjne	2023			
		kw.			
		I	II	III	Październik
Przed wejściem	Uzupełnienie i uspołecznienie diagnozy zasobów i potencjałów społ. lokalnych	x	x	x	
	Spotkania i konsultacje z instytucjami będącymi potencjalnymi partnerami OSŁ	x	x	x	
Wejście	Wyłonienie lokalnych liderów Ujawnienie/zbudowanie nieformalnych grup aktywności	x	x	x	
	Integracja mieszkańców wokół OSŁ	x	x	x	
Aktywizacja	Uzgodnienie i realizacja szczegółowych planów OSŁ dla społeczności z uwzględnieniem: animacji, sieciowania i planowania społecznego.		x	x	x
Wyjście	Ewentualne powołanie formalnych struktur (np. lokalnych NGO) mogących przejąć OSŁ konkretnych społeczności			x	x

V. Zespół OSŁ

Podstawą realizacji OSŁ są pracownicy CUS w osobach:

- Organizatora społeczności lokalnej

Do jego zadań należy szczególnie:

- prowadzenie na bieżąco rozeznania:
 - potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających,
 - potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających;
- opracowywanie, w oparciu o wnioski wynikające z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających, planu organizowania społeczności lokalnej i jego aktualizacji oraz realizacja tego planu;
- podejmowanie działań w celu aktywizacji wspólnoty samorządowej, w szczególności organizowanie działań wspierających;
- inicjowanie innych niż określone w pkt 3 działań zmierzających do wzmocnienia więzi społecznych i integracji wspólnoty samorządowej;
- współpraca z podmiotami prowadzącymi na obszarze działania centrum animację lokalną lub inne formy pracy środowiskowej.

- Opiekun wolontariatu

- rekrutacja i szkolenia wolontariuszy
- organizowanie spotkań i zaplanowanych akcji
- tworzenie kręgów wsparcia sąsiedzkiego
- prowadzenie banku czasu

1. Partnerzy:

- Akademia Lidera Lokalnego

- wzmocnienie kompetencji liderkich, pobudzanie aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy Łapy;
- realizacja zadań m.in.: warsztatów liderkich (komunikacja interpersonalna, asertywność, service design usług społecznych, praca metodą projektu, negocjacje, partycypacja w rewitalizacji metody włączania w procesy rewitalizacyjne, skuteczność osobista: korzenie i skrzydła lidera autoprezentacja/ lider, liderka, inicjatorzy zmian społecznych).
- trening interpersonalny, którego celem jest stworzenie warunków do rozwoju umiejętności potrzebnych w budowaniu relacji z innymi,
- prowadzenie punktu wsparcia lidera/ki, którego celem będzie doradztwo prowadzone przez ekspertów w zakresie zakładania organizacji, pozyskiwania środków finansowych na realizację pomysłów, pisanie projektów,
- akcje społeczne promujące zaangażowanie społeczne,
- konkursy na oddolne inicjatywy realizowane przez uczestników z możliwością ich finansowania.
- Centrum Aktywności Społecznej
 - wzmocnienie integracji międzypokoleniowej;
 - rozwój zainteresowań, wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez aktywne wypełnianie wolnego czasu;
 - wzmocnienie kompetencji społecznych, rodzicielskich wśród rodziców i opiekunów.
- Punkt Poradnictwa Specjalistycznego
 - wsparcie rodzin w kryzysie, osób doznających przemocy;
 - pomoc w przezwyciężaniu trudności życiowych,
 - poradnictwo psychologiczne oraz terapia uzależnień (m.in uzależnienia od środków odurzających, hazardu, oraz komputera).
- Mieszkanie chronione

- wsparcie w wykonywaniu codziennych obowiązków oraz pomoc w częściowym lub całkowitym usamodzielnieniu się szczególnie osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób opuszczających pieczę zastępczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy lub zakład dla nieletnich.

Najistotniejsze społeczne wsparcie procesu OSŁ to:

- Partnerzy wspierający OSŁ w ramach realizowanego sieciowania
- Lokalni liderzy i autorytety formalne i naturalne społeczności lokalnych
- Wolontariusze

Wspierającymi narzędziami będą przede wszystkim:

- **Lokalne partnerstwo wielosektorowe**

Partnerski Zespół Koordynacji Służb

W ramach organizowania społeczności lokalnej partnerstwa mogą mieć różne cele i zakres działań. Partnerstwa mogą zajmować się całokształtem problemów konkretnej społeczności terytorialnej, jak i sprawami określonych grup, np.: osób z niepełnosprawnością, dzieci i młodzieży, czy też seniorów.

Różny może być również zasięg ich oddziaływania.

Partnerstwa o charakterze „strategicznym”, które swoim zasięgiem obejmują teren gminy, powinni być w szczególności przedstawiciele instytucji i organizacji współodpowiedzialnych za lokalną politykę społeczną. Rolą partnerstw strategicznych jest bowiem tworzenie wizji, przygotowywanie programów naprawczych i profilaktycznych.

Partnerstwa działające na poziomie mikro powinny zaś być współtworzone przez instytucje i organizacje lokalne bezpośrednio zaangażowane w prowadzone działania oraz samych mieszkańców.

Każde partnerstwo inicjowane w ramach OSŁ powinno mieć jasno określone cele i zasady funkcjonowania oraz opierać swą działalność na regularnych spotkaniach członków.

W przypadku partnerstw o charakterze strategicznym spotkania powinny odbywać się co najmniej raz na kwartał.

● Klub Wolontariusza

Jedną z niezwykle ważnych form aktywności społecznej jest wolontariat (łac. voluntas – dobra wola, dobrowolność), który współcześnie definiowany jest jako: bezpłatne, dobrowolne, ochotnicze i świadome działanie wykonywane na rzecz innych (poza rodziną, przyjaciółmi, znajomymi) w sposób stały lub okazjonalny⁷

2. Rola i znaczenie wolontariatu w OSL

Wolontariat jest ważnym narzędziem wspierającym proces OSL z pięciu zasadniczych powodów:

- Wolontariat, podobnie jak OSL, bazuje na potencjale i aktywności ludzi i stwarza szansę na „wykorzystanie własnych umiejętności i doświadczeń, rozwinięcie zainteresowań, zdobycie doświadczenia w nowych dziedzinach, wywarcie wpływu na zmiany społeczne i zaangażowanie się”⁸
- Wolontariat ma na celu uwrażliwienie na potrzeby innych ludzi (jednostek, grup, społeczności lokalnych), co jest niezwykle znaczące, zwłaszcza w przypadku społeczności marginalizowanych.
- Wolontariuszem, co jest niezwykle ważne dla procesu OSL, którego podstawą jest włączanie w proces zmian wszystkich członków społeczności, może być każdy, kto jest w stanie w świadomy sposób działać na rzecz innych ludzi czy też wspólnego dobra. Wolontariuszem można zostać w każdym wieku, podobnie jak doświadczenia wyniesione z działalności wolontarystycznej mogą być przydatne na każdym etapie życia. Młodym ludziom wolontariat służy do sprawdzenia się, nauczenia odpowiedzialności, zdobycia wiedzy oraz doświadczenia, które może być przydatne zarówno w życiu osobistym, jak i zawodowym, i społecznym.

⁷Wolontariat, [w:] D. Lalak, T. Pilch (red.), Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej, Warszawa; Wydawnictwo Akademickie „Żak”. Górecki 1999, s. 335).

⁸ Jak pracować z wolontariuszami, Jordan, M. Ochman, Warszawa 1997, s.64.

W przypadku bezrobotnej młodzieży „wolontariat może być dobrą metodą zdobycia doświadczenia zawodowego oraz przyczynić się do uzyskania trwałego zatrudnienia”⁹

Dla osób aktywnych zawodowo może być to odskocznią od codziennych rutynowych czynności, sposobem dzielenia się doświadczeniem czy też rozwijania zainteresowań.

Dla seniorów wolontariat może stanowić antidotum na samotność, przedłużenie okresu aktywności, wzrost poczucia bycia potrzebnym.

- Wolontariat jest nośnikiem pozytywnej zmiany społecznej, która również jest celem procesu OSŁ, gdyż: edukuje, ucząc lub wzmacniając różnego rodzaju kompetencje oraz poczucie odpowiedzialności, mobilizuje do działania, integruje społeczność oraz przynosi konkretne rezultaty związane z wykonywaniem zadań na rzecz innych, np. pomoc dzieciom w nauce.

- Wolontariat to nieograniczone spektrum działań, które może dotyczyć świadczenia usług zarówno jednostkom, grupom, jak i całej społeczności.

Wolontariusze mogą zatem nie tylko pomagać indywidualnym osobom, np. opiekując się osobą z niepełnosprawnością, ale również pomagać w organizowaniu lokalnych wydarzeń, prowadzić punkty konsultacyjno-informacyjne, prowadzić warsztaty dla mieszkańców, organizować zajęcia dla dzieci lub młodzieży, czy też pozyskiwać fundusze.

Wolontariat służebny uwrażliwia na potrzeby słabszych mieszkańców i tym samym buduje w społeczności więzi poziome. Uczy też współpracy w ramach akcji wolontariackich i tym samym wzmacniania więzi poziome. Wolontariat rozwija kompetencje społeczne, służy więc i osobom wspieranym, i samym wolontariuszom, i całej społeczności. Wartość ogólnospołeczna zaangażowania wolontariackiego rośnie, gdy nie ma ono charakteru tylko doraźnego, akcyjnego polegającego np. na pomocy w organizacji festynu.

- kręgi wsparcia sąsiedzkiego

W ramach wolontariatu wokół osób samotnych, wymagających wsparcia będą identyfikowane i organizowane kręgi wsparcia sąsiedzkiego.

⁹ *Polityka społeczna wobec bezrobocia w Trzeciej Rzeczypospolitej*. Szyłko-Skoczny: Warszawa 2004, s. 251

Krąg wsparcia sąsiedzkiego (min. 2 -3 osoby) wpłynie na wzrost poczucia bezpieczeństwa osoby wspieranej, da możliwość szybkiego reagowania na jej potrzeby (pomoc w przygotowaniu posiłków, pomoc w utrzymaniu czystości, pomoc w zaopatrzeniu w artykuły spożywcze i inne potrzebne w gospodarstwie domowym, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, załatwianiu wizyt lekarskich.)

- bank czasu

Ideą banku czasu jest pośredniczenie we wzajemnej wymianie usługi pomocy pomiędzy jego uczestnikami w formie bezgotówkowej. Bank umożliwia dzielenie się z innymi osobami swoim wolnym czasem i umiejętnościami. Zasadą jest, że godzina dowolnej pracy na rzecz członka banku czasu jest równa godzinie każdej innej pracy, np. godzina mycia okien jest dokładnie tyle samo warta, co godzina korepetycji językowych czy porady prawnika. Uczestnicy mogą pomagać sobie na wzajem w zaspokajaniu swoich potrzeb, a jednocześnie nie dostają usługi za darmo, muszą niejako zapłacić za nią własną pracą. Ta metoda może zwiększać wśród uczestników potrzebę akceptacji oraz zwiększać wiarę we własne możliwości. Wzajemna wymiana daje indywidualne korzyści oraz buduje poczucie wspólnoty i zaufania pomiędzy uczestnikami projektu.

● wydarzenia lokalne

Wydarzenia lokalne są bardzo ważnym narzędziem wspierającym proces OSŁ. Mogą one być zarówno elementami kampanii, jak i samodzielnymi działaniami. Ich celem jest zarówno aktywizacja mieszkańców, poprzez włączenie ich nie tylko w proces planowania, ale również realizację i ewaluację przedsięwzięcia, jak i integracja, edukacja oraz promocja.

Wydarzenia mogą wpływać na zmianę postaw, zachowań i nawyków oraz na rozwijanie zainteresowań, ale też na pobudzanie potrzeb wyższego rzędu. Cechą charakterystyczną lokalnych wydarzeń jest to, że ich katalog jest nieograniczony i nie sposób wymienić wszystkich form. Do najbardziej znanych zalicza się: festyny, pikniki, rajdy, mecze, wystawy, zabawy karnawałowe, spotkania z okazji różnego rodzaju świąt.

Mając na względzie wnioski płynące z ankiety potrzeb i potencjałów, planuje się organizację wydarzeń lokalnych głównie po części Łap na tzw. „zatorzu” oraz w pięciu sołectwach gminy Łapy, gdzie funkcjonującą Wiejskie Domy Kultury.

Na placach przy blokach mieszkalnych na ul. Żwirki i Wigury, ul. Cmentarnej, ul. M. Konopnickiej i 11- tego Listopada planuje się organizację pikników sąsiedzkich.

3. Kalendarz wydarzeń lokalnych w roku 2023

(fiszka projektowa według załącznika nr 1)

L.p.	Termin	Nazwa wydarzenia	Adresaci wydarzenia
1.	30 czerwca 2023	Wędrowne Animacje	Rodziny z dziećmi, mieszkańcy miejscowości Łapy Szotałdy
2.	7 lipiec 2023	Wędrowne Animacje	Rodziny z dziećmi, mieszkańcy miejscowości Uhowo
3.	14 lipiec 2023	Wędrowne Animacje	Rodziny z dziećmi, mieszkańcy miejscowości Płonka Kościelna
4.	21 lipiec 2023	Wędrowne Animacje	Rodziny z dziećmi, mieszkańcy miejscowości Bokiny
5.	28 lipiec 2023	Wędrowne Animacje	Rodziny z dziećmi, mieszkańcy miejscowości Łupianka Stara

ZAŁĄCZNIK NR 1

<p>FISZKA PROJEKTOWA WYDARZEŃ W RAMACH OSŁ „ WĘDROWNE ANIMACJE „</p>

I. Informacje o wydarzeniu	
Data realizacji wydarzenia :	Od 30 czerwca do 28 lipca 2023 r.

Obszar realizacji wydarzenia :	Miejscowości: Łąpy Szofajdy, Uhowo, Bokiny, Płonka Kościelna, Łupianka Stara
II. Partnerzy	
Nazwa organizacji/institucji:	Centrum Aktywności Społecznej w Łapach
	Pracownicy Wiejskich Domów Kultury
	Sołtysi
	Klub Wolontariusza w Łapach
	Koła Gospodyń Wiejskich

III. Grupa docelowa

Wydarzenie skierowane do wszystkich mieszkańców miejscowości, w których będą odbywały się wydarzenia tj. Łąpy Szofajdy, Uhowo, Bokiny, Płonki Kościelnej i Łupianki Starej ale również do mieszkańców sołectw ościennych.

W ramach wydarzenia zaplanowane są działania animacyjne skierowane do rodzin z dziećmi.

Działania z zakresu rozwoju społecznego, wzmocnienia kompetencji społecznych.

Dzięki uczestnictwu mieszkańców w spotkaniach poprawi się jakość ich życia oraz wzrosną ich możliwości życiowe i edukacyjne.

IV. Zadania

W ramach wydarzenia zaplanowane są działania animacyjne skierowane do rodzin z dziećmi.

Za organizację działań animacyjnych będzie odpowiedzialne Centrum Aktywności Społecznej przy współudziale Klubu Wolontariusza.

Klub Wolontariusza oraz OSŁ zajmie się organizacją konkursu kulinarnego oraz akcją pn. "wietrzenie szaf" lub punktem adopcji roślin.

Za promocję wydarzenia będzie odpowiedzialny CAS oraz OSŁ.

Konkurs kulinarny będzie polegał na przygotowaniu przez uczestników wydarzenia gotowego dania/ poczęstunku, który zostanie oceniony przez pozostałych uczestników wydarzenia.

Głosowanie odbędzie się w formie niejawnej poprzez wrzucenie swojego głosu na daną potrawę do przygotowanej „urny” na głosy. Przewidujemy atrakcyjną nagrodę rzeczową dla zwycięzcy konkursu. Celem konkursu jest integracja, propagowanie aktywnych i pożytecznych form spędzania czasu wolnego- działania z zakresu rozwoju społecznego, wzmocnienia kompetencji społecznych.

Celem akcji pn. „ wietrzenie szaf” jest przede wszystkim promowanie stylu życia w konwencji „zero waste” poprzez zachęcanie do bezgotówkowej wymiany odzieży, biżuterii, dodatków, akcesoriów, dekoracji oraz dawania tym rzeczom drugiego życia. Kolejnym celem jest zwiększenie poziomu aktywności społecznej oraz budowanie i/lub wzmacnianie więzi i relacji międzyludzkich, promowanie działań charytatywnych i dobroczynności.

Punkt adopcji roślin również ma spełniać zadania o których mowa wyżej.

Głównym założeniem organizacji takiego punktu adopcji roślin jest zwrot świadomości społecznej dotyczącej promowania stylu „ zero waste”.

Rośliny doniczkowe, balkonowe, krzewy- zieloni przyjaciele ludzi, nie tylko ozdabiają nasze domy, podwórka, balkony ale przede wszystkim pomagają oczyszczać powietrze. Zdarza się , że rosnące od wielu lat kwiaty stają się za duże na nasze warunki albo po prostu przestają nam się podobać. Zamiast wyrzucać niechcianą roślinę, można oddać ją do punktu adopcji roślin, gdzie szybko znajdzie nowego opiekuna.

IV. Finansowanie

CAS- finansowanie dmuchanych placów zabaw, animatorów
CAS- finansowanie nagrody dla zwycięzcy konkursu kulinarnego

V. Dodatkowe informacje

Organizacja wydarzeń będzie uzależniona od pogody, istnieje możliwość zmiany terminu organizacji spotkania.

Kalendarz wydarzeń lokalnych na terenie miasta Łapy w roku 2023

(fiszka projektowa według załącznika nr 2)

L.p.	Termin	Nazwa wydarzenia	Adresaci wydarzenia
1.	19 lub 26 maja	Piknik sąsiedzki	Mieszkańcy ul. Żwirki i Wigury oraz ulic ościennych w łapach
2.	2 czerwca lub 16 czerwca	Piknik sąsiedzki	Mieszkańcy ul. Cmentarnej oraz ulic ościennych w łapach
3.	23 czerwca 2023	Piknik sąsiedzki	Mieszkańcy ul. M. Konopnickiej i ul. 3 maja oraz ulic ościennych w łapach

ZAŁĄCZNIK NR 2

**FISZKA PROJEKTOWA
WYDARZEŃ W RAMACH OSŁ
„Pikniki sąsiedzkie”**

I. Informacje o wydarzeniu	
Data realizacji wydarzenia :	Od maja 2023 do lipca 2023
Obszar realizacji wydarzenia :	Ul. Żwirki i Wigury, ul. Cmentarna, ul. M. Konopnickiej, ul. 3-go Maja w Łapach
II. Partnerzy	
Nazwa organizacji/institucji:	
	Klub Wolontariusza w Łapach
	Centrum Aktywności Społecznej w Łapach
	Spółdzielnie Mieszkaniowe
	Wspólnoty Mieszkaniowe

III. Grupa docelowa

Wydarzenie skierowane do wszystkich mieszkańców ulic Żwirki i Wigury, M. Konopnickiej, Cmentarnej, 3-go Maja, 11-tego listopada, Mała, Długa i Graniczna i ościennych.

W ramach wydarzenia zaplanowane są trzy działania animacyjne skierowane do rodzin z dziećmi w formie pikników sąsiedzkich.

Działania z zakresu rozwoju społecznego, wzmocnienia kompetencji społecznych.

Dzięki uczestnictwu mieszkańców w spotkaniach poprawi się jakość ich życia oraz wzrosną ich możliwości życiowe i edukacyjne.

IV. Zadania

Za organizację działań animacyjnych będzie odpowiedzialne Centrum Aktywności Społecznej przy współdziałaniu OSŁ i Klubu Wolontariusza

Zostanie przygotowane i zaaranżowane miejsce do spotkań towarzyskich (stoły, ławki, krzesła oraz koce) do przeprowadzenia warsztatów z malowania ekotoreb, zamiennie – kubków, koszulek, poduszek.

Obecnie na środowisko naturalne zwraca się coraz baczniejszą uwagę - konieczność redukcji zużycia jednorazowych torebek foliowych, do łask wracają torby wykonane z trwałych materiałów, które mogą być wykorzystywane wielokrotnie.

Podczas zajęć zaproponujemy naniesienie swoich graficznych pomysłów, ulubionych wzorów lub kolorowych fantazji na powierzchnię płócienną torby, bawełnianej koszulki lub ceramicznego kubka, przy użyciu specjalnych farb. Taki zabieg nada tym rzeczom oryginalnego, indywidualnego charakteru.

Mieszkańcom osiedla będzie przygotowany słodki poczęstunek oraz kawa i herbata, będzie również możliwość udziału w wydarzeniu ze swoim koszykiem piknikowym.

Wydarzenie będzie okazją do integracji, rozmów, spędzenia wspólnego czasu, wzmocnienia lub zbudowania relacji międzyludzkich.

Za promocję wydarzenia będzie odpowiedzialny OSL.

W trakcie spotkania- uczestnicy spotkania zostaną poproszeni o wyrażenie opinii i uwag na temat wydarzenia w anonimowych ankietach, które posłużą do ewaluacji i planowania kolejnych działań.

IV. Finansowanie

CAS- finansowanie animatora do zabaw z dziećmi, materiałów na warsztaty, słodkiego poczęstunku

VI. Dodatkowe informacje

Organizacja wydarzeń będzie uzależniona od pogody, istnieje możliwość zmiany terminu organizacji spotkania.

VI. SWOT- Ryzyka

1. Podsumowanie

Wdrożenie planu organizowania społeczności lokalnej niesie za sobą również ryzyka, które wynikają z wielu subiektywnych i obiektywnych przyczyn.

Do najważniejszych ryzyk, które mogą spowolnić lub w sposób niezadowolający wdrożyć OSL należy zaliczyć:

- Innowacyjność projektu

Pomimo wielu opracowań teoretycznych dotyczących OSL, brak jest w Polsce doświadczeń w tym zakresie, które mogły by być podstawą do porównania skuteczności podejmowanych w gminie Łapy działań.

Każde przedsięwzięcie w ramach OSL, będzie podlegać szczegółowej analizie i obserwacji od momentu planowania, aż do momentu realizacji. Ograniczenie tego ryzyka, polegać będzie na dokonywaniu bieżących korekt i dostosowywania działań do zmieniających się oczekiwań mieszkańców i o możliwości realizacji działań OSL.

- Trudności w identyfikacji i pozyskaniu liderów w społecznościach.

Celem działania OSL jest wzrost aktywności i podejmowanie działań w środowiskach, które są marginalizowane, wykluczone lub występują w nich inne problemy społeczne. Skuteczność działań będzie tym większa, im większa będzie liczba lokalnych liderów, którzy swoimi umiejętnościami, zaangażowaniem lub autorytetem włączą się w działania OSL. Brak identyfikacji lub zaangażowania tych osób, utrudni uwiarygodnienie działań OSL, szerokie dotarcie do odbiorców lub wzbudzenie zaufania. Ryzyko to można zmniejszyć poprzez edukowanie lokalnych liderów, włączenie ich do planowania i bezpośredniej realizacji działań oraz motywowanie ich poprzez promocję w publikatorach, mediach i stronach internetowych.

- Brak zainteresowania odbiorców działaniami OSL.

Mieszkańcy wybranych środowisk, są w pewien sposób "zamknięci" na nowatorskie działania. Przyzwyczajeni są do niezmiennego rytmu prowadzonego życia. Nie oczekują zmian, "bo jest im tak wygodnie" lub nie wierzą, "że mogą zmienić swoje życie". Ryzyko to można zmniejszyć poprzez planowanie i realizację działań metodą "małych kroków". Rozpocząć od działań mniejszych, angażujących mniejszą liczbę mieszkańców i rozwijać te działania, pokazując efekty jakie można osiągnąć.

- Trudności w pozyskaniu partnerów do prowadzonych działań.

Większość działań zaplanowanych przez OSL będzie realizowanych przez różne instytucje, posiadające odpowiednie doświadczenie w takich działaniach. Mogą to być zarówno podmioty ekonomii społecznej jak i wyspecjalizowane placówki. Istnieje ryzyko, że przedstawione propozycje działań OSL, nie znajdą się w sferze zainteresowań tych instytucji. Ryzyko to można

zmniejszyć poprzez wcześniejsze konsultacje zaplanowanych działań, wyznaczenie zadań lub oferowanie odpowiednich warunków realizacji.

VII. Zakończenie

Organizowanie społeczności lokalnej to długofalowy proces upodmiotawiania ludzi i samopomocy, w którym zmiana rzeczywistości następuje w wyniku aktywności wyrażającej ich podmiotowość i zdolność do przekształcania środowiska własnymi siłami, ponieważ zakłada zaangażowanie społeczne jako podstawowy element swojej skuteczności.

Sporządziła: Justyna Mojsak

DYREKTOR
Centrum Usług Społecznych
w Łagówkach

Katarzyna Żukowska - Koc